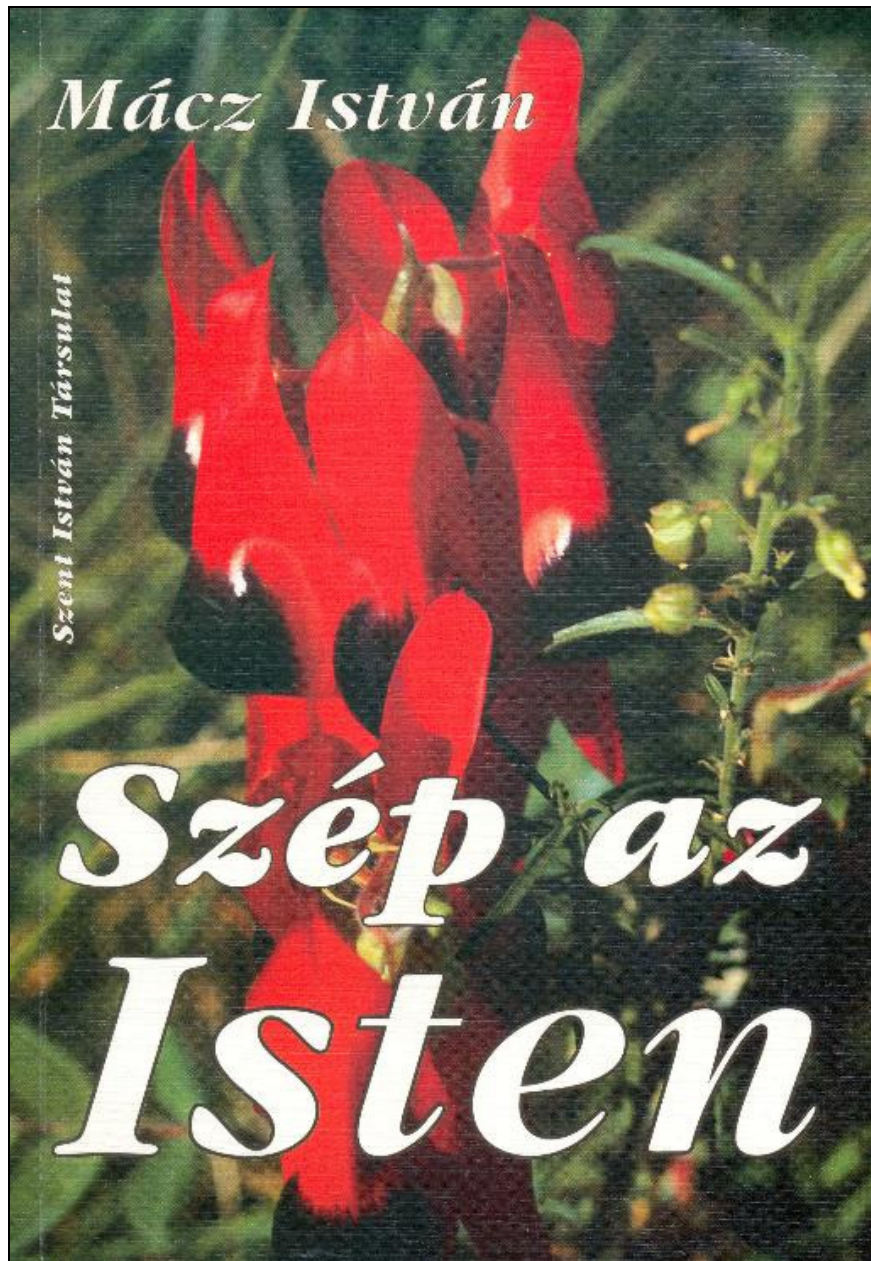

Mácz István Szép az Isten

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Mácz István
Szép az Isten

Gondolatok, vallomások, imádságok

Lektorálta: Tóth Sándor

„Isten a tiszta szépség.”
(Simone Weil)

*„Ó jaj, későn kezdtelek szeretni
ősi és új Szépség,
későn kezdtelek szeretni!”*
(Szent Ágoston)

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1999-ben jelent meg a Szent István Társulat gondozásában az ISBN 963 361 074 5 azonosítóval. Az elektronikus változat a szerző engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőé.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Isten szépségéről írok.....	6
Érintett a szépség.....	7
Írnom kell.....	8
Isten arca.....	9
Nincs időnk a szépre.....	10
A szép csak az emberé?.....	11
Mit kezdjek szépségeddel Istenem?.....	12
Akarod, hogy tetszél nekünk?.....	13
Érdek nélkül tetszel Istenem.....	14
Szent és szép vagy.....	15
Szépségeddel szeress Jézusom!.....	16
Lássam a látható szépséget.....	17
Szeretném látni a szépet.....	18
Az új életszentség.....	19
Kérdések és gondolatok.....	20
Én láttalak már téged.....	25
A gyöngyhalász.....	27
Szépre nyitni a szemünk.....	28
Antológia.....	29
A szépség szerzője.....	29
A csillagok.....	29
Szép vagy.....	29
Istenünk ragyogó fönsége.....	30
A mezők lilioma.....	30
Arca ragyogott, mint a Nap.....	31
Isten dicsősége – a Bárány világossága.....	31
Szemlélni a szépséget önmagában.....	31
Szent gyönyörűségem!.....	32
Te Legszebb.....	33
Szépségnek magasztalják.....	33
Az isteni szépség.....	34
A mennyország himnusza.....	34
Minden szépségek legszebbike.....	35
Te vagy a szépség.....	35
Naphimnusz.....	36
A szépség – lényege azonos a széppel.....	37
Csodálatos szépség.....	37
Tökéletesen szép.....	37
Arca ragyogott, mint a nap.....	38
Mily szép vagy szeretet.....	38
Szépségében istensége tükröződését láttam.....	38
Fénysugár.....	39
Az istenlátás.....	39
Honnan jön a szépség?.....	40

Úrjövét himnusz.....	40
Lenyűgöző szépségben	41
Szépség és fönség	41
Hadd lássam szépségedet!.....	42
Lelki ének.....	42
Isten ékessége.....	43
A szépség: szeretet.....	43
Szereti a szépet.....	44
Tisztelni a természet alkotóját	44
Isten monogramja.....	44
Végtelen Szépség	44
Szépséged szórva	46
A szépség mámore	46
A mindenség érzelmeivel.....	47
Szeretem Istent, mert ő szép	49
Krisztus gyöngéd mosolya.....	50
Csillagbetűkben írva látlak	51
Isteni források csendje	51
A szépség útja	52
Kinek szépsége változatlan	52
A benső szépség.....	52
Isteni szépség	53
Isten a tökéletes szépség	53
Szépséged fénye árad.....	55
Könyörgés Krisztushoz.....	56
Gyönyörű család	56
Barátunknak szépsége.....	56
Szépség és fönség	57
A szépség mosolya.....	57
Megfoghatatlanul fenséges	58
„Boldoggá tett minden, ami szép”	58
Én és Te.....	60
Isten szép.....	61
A szépség szentség.....	61
Szép lányra mosolyogni.....	61
Istennek elragadó szépsége	62
A szépség maga az Isten	63
Mindenben látható	63
A szerelmes imádat szépségében túlrad	63
A nyolc boldogság	64
Az Ő szépsége.....	65
„Milyen szép az Isten!”.....	65
Isten szépségének élvezése	65
„Mi szépségekben szíven üt”	66
Szépség a mindennapokban	66
A világ titkos lényege a szépség	67
A mérhetetlen szépség	67
Imádság a szépség szeretetért.....	68
Dicsőség.....	68
A tárgy fölött.....	69

Isten dicsősége	70
Szép arcod.....	70
Végtelen szépség.....	71
Az Úr életének ragyogása	71
A széppel szólítható meg	72
Szép az Isten, mert jellem és harmónia.....	72
A világ szépségének felismerése feltámadás	73
Isten ragyogása darabokra esett szét.....	73
Fölismeri apja szép arcát.....	74
Akinek szívére ráfűjt az Isten	74
Isteni szépségbe átváltozott Megfeszített.....	74
Az örök élet ragyogása.....	75
Isten szépsége átsuhan	75
A szépség leleplezése.....	75
Miért kereslek a csillagokban?.....	76
Fedezzük fel ezt a szépséget	76
Megragadjunk valamit a szépségből.....	77
Az örök Szépség	77
„Semmi sem olyan szép, mint az Isten”.....	78
A teremtés egyetemes nyelve a szépség	78
Kérem.....	80
A kötet szerzői	81
Névmutató.....	83
Főbb források.....	84

Isten szépségéről írok

Írok azoknak, akik nem tudnak szépség nélkül élni; akik már látták a szépet kisdéd arcon, rózsaszirmon, hóvirágon, érett öregek mosolyában, szenvedők tisztult tekintetében, művészek festményein, szobrain.

Írok azoknak, akik keresik a szépet.

Azoknak, akik érzik a szépet, mert szépség nélkül élni nem lehet. S írok azoknak, akik tagadják a szépet, megvetik, lekicsinylően beszélnek róla és megkérdőjelezik.

Írok, nem mert én teljesen látom a szépet, hiszen magam is keresem, még akkor is, ha úgy érzem, hogy megérintett a Szépség. Nem tudom, mikor, –

talán, amikor csecsemő öntudatlansággal Anyám boldog arcába néztem, vagy nagyobbacska Apám tekintetében láttam az erő s vidámság fényét, –

talán akkor, amikor titokban rózsát vittem a pincénkbe, mely akkor csak az enyém volt, és órákon át néztem, csodáltam a virágban a szépet, melynek illata volt, –

talán akkor, bár még gyermek voltam, az első „szerelem” a feledhetetlen szépet láttatta meg velem egy kislány mosolyában, –

talán akkor, amikor láttam, hogy gyomai templomunk Jézus Szíve oltárképét miként ékesíti gloriolával a napfény, –

vagy akkor talán, amikor a szentségmutató aranydíszében fehérén lángolt a Szentség, a rejtőzött Isten...

Érintett a szépség

Hogy hogyan is történt, már nem tudom. Arra emlékszem, életem reggelén, ifjan olvastam Szent Ágoston vallomásait, mely mélyen hatott rám, különösen, hogy megvallotta: „Mily későn kezdtelek szeretni Ősi és mindig Új Szépség!” – Azóta így imádkozom:

Istenem, későn kezdtelek szeretni, és vajon szeretetem méltó-e Hozzád? Betölti-e szívemet teljesen és képzeletemet lenyűgözi-e csodálatod? Lényem sodródik-e Feléd, vonzódik-e ellenállhatatlanul?!

Istenem, szépséges Uram, add, hogy lássalak, halljalak, észrevegyem a Mindenség tárgyain, élőlényeiben, személyek lényén át felém sugárzó szépségedet.

Add Istenem, ha már megengedni méltóztattál, hogy szeresselek, ősi és mindig új Szépség,

egyre érzékenyebb lélekkel, egyre bensőmet birtokba vevő érzelemmel szeresselek most, ma, holnap, halálom rámszakadó pillanatában és örökké...

Életem delén olvastam Simone Weilt. Olyan élményét osztja meg írásában, mely bennem csupán sejtelem volt, de ő szavakban megadta annak kifejezését, ami engem betölt.

Azt írja, hogy „a világ szépsége a labirintus nyílása”. Van, aki besétál rajta. Egyre beljebb jut, már maga sem tudja miért, de amit elhagyott, jelentéktelenné vált. És van, aki „eljut végül a labirintus belsejébe. És ott Isten várja, hogy fölfalja.” Azután, aki onnan *megváltozva* kijön, örként áll a nyílás elé, hogy „szelíden betessékelye azokat, akik befelé igyekeznek”. Ezért beszélek gyakran így Istenhez:

Istenem, szinte naponta érzem, beléptem a labirintusba. Kegyelmed egyre beljebb vonzott. Te vártál rám.

„Megemésztettél.” Más lettem. Idegenebb és otthonosabb a világban, az emberek között. Örként állok labirintusod előtt, melynek nyílása a szépség. Minden vágyam – közel öt évtizede már –, hogy sokan belépjenek e folyosóba, mert Te várod őket.

Találkozzanak Veled, lássák, amit látni csak Te láttathatsz velük, velem, mindannyiunkkal.

Uram, örként álltam és állok,

és most úgy érzem, kiáltanom kell. Csak oly hangosan, amint egy írás hangos tud lenni. Ereje nem az írójától függ, hanem attól, aki olvassa,

és kegyelmedtől, hiszen ki juthat Hozzád, ha csak magad nem vonzod őt?!

Könyörgök,

szépséged vonzása érintse meg a Téged megtalált és a Téged keresők szívét, de különösen azokét, akik tagadnak vagy nem találnak, hiszen ők is érzékenyek a szépre s tudtukon kívül is Rád van szükségük,

mindannyiunknak

Ősi és mindig Új Szépség.

Írnom kell

Már Szent Ágoston vallotta, hogy jaj azoknak, akik Istenről hallgatnak, bár beszélhetnének, némák maradnak.

Írnom kell,

mert a bennünk élő Istenkép sohasem lehet tökéletes. Mindent meg kell tennünk, hogy a hitben látott istenarc minél kevésbé legyen hiányos, torzó. Istenarcunkon él az irgalom, a szeretet, az erő vonása, de élénk rajzolódik-e szépsége? Hiszen, amennyire Ő maga a Lét, oly mértékben Ő maga a Szépség, nem felszínében, hanem isteni valóságában. Mikor gondolunk erre?

Írnom kell,

hogy aki keresi az Istent, így is keresse. Talán hamarabb megtalálja, előbb veszi észre, hiszen Isten, mielőtt Igéje által szóban kinyilatkoztatta magát, előbb a teremtés egyetemes nyelvén, a műveit átható szép által tárta magát szemünk s szívünk elé.

Írnom kell,

hogy aki imádja Istent, hódol előtte, a Mindenható, a Mindentudó, a Gondviselő előtt és ebben az imádásban a hozzá való viszonyát éli meg elsősorban,

az boruljon le Arcának szépsége előtt is,

mely lebomlásban fejeződik ki, hogy Isten „érdek nélkül” is méltó imádásunkra.

Írnom kell,

hogy aki tagadja, így is tagadja, nem csupán a Jót, az Igazságot, hanem mondja ki, ha ki tudja mondani: nem kell s tagadom a tökéletes Szépséget is...

Írnom kell,

mert hálátlanok lennénk, ha naponta megköszönnénk ugyan a mindennapi kenyeret, de megfelelkezünk a mindennap élénk fénylő szépségről, mely a látott világ arcáról sugároz felénk, sugároz ránk. Hálások legyünk.

Isten szépségéről szólnom kell,

hiszen a jézusi felszólítás: Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei atyátok, – nem szűkíthető le, hogy „olyan” jóságosak, irgalmasok, szentek, igazak legyünk, mint Ő, hanem a jézusi eszmény teljességébe tartozik: törekedjünk a szépre!

Gondolkodnunk kell Isten szépségéről,

mert igaza van annak a megállapításnak, miszerint a jövő kereszténye – mint Malvaux írja – vagy misztikus lesz, vagy egyáltalán nem lesz keresztény. *Misztikus*, – ne rendkívüli valamire gondoljunk, inkább *élményre*, valami tapasztalatra, érintésre, érzelmre, melyben nem csupán hiszünk, tudjuk az Istent, de érezzük is. Kérdem, mi segít ebben a legegyszerűbben, ha nem a szép, melyet nem lehet nem látni, annak nem örülni. A szép gyönyörködtet, érzéssel tölti meg a szívet, kedvet ad a léleknek, *képes* az embert Isten-közelségbe emelni.

Lám, nekem írnom kell, de vajon vannak-e, lesznek-e, akik érzik, szükséges a keresett vagy megtalált Istenarc szépsége után is vágni, s megpróbálni *látni*, még akkor is, ha tudjuk: „most tükör által s homályosan” láthatunk. A szépség Isten olyan fátyla, mely nem csupán sejtetni engedi, de el is takarja Őt.

Mégis.

Látni szeretnénk.

Isten arca

„Egy Isten sok arca” című könyv került a kezembe. Istenünk „sok” arcát mutatja be a Biblia alapján. A középkorban Nazianzi Szent Gergely egyik fohászában kérde Isten, a Mindennevűt, hogyan szólítsa, – a Mindenszívűt, hogyan szeresse és végül: „Mindencarcú, hogy tapintsalak?!”

Isten, akiben hiszel, annak milyen arca van?

Benned!

Kérdeznünk kell ezt és kérdezzük, még akkor is, ha tudjuk, ha tapasztaljuk, hisszük:

Láthatatlan Ő –

ám minden láthatatlansága mellett kell az érzékekhez kötött emberben, hogy *kép* éljen róla.

Ősi és elnémíthatatlan ösztön bennünk: látni az Istent! Az Égő Csipkebokorban szól Mózeshez és ő rögtön kérde: Ki vagy? Fülöp apostol Jézust kérte: Mutasd meg nekünk az Atyát! – Minden misztikus és mennyi-mennyi költő fogalmazza szavakba az istenlátás ösztönmélységű igényét?

Ki kételkedik abban, hogy erre az emberi igényre válaszol Isten az ő megjelenéseivel. Égő Csipkebokorban, Felhőben, Tűzoszlopban, Szellőben, Mandulafa-virágzásban, és az idők teljességekor a világmindenség iránti szerelemmel MEGTESTESÜLT FIÁBAN, akinek arca volt és van, aki először Fülöpnek, azóta nekünk is mondja: „Aki engem lát, látja az Atyát is.”

„Látni szeretnénk” emberi vágyunk kielégítése az is, hogy Isten nevet mond önmagáról. „Én vagyok, aki Van.” „Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet.” „Én vagyok a Jó Pásztor.” „Én vagyok a világ Világossága.”

Jézus megígéri a tisztaszívűeknek, hogy meglátják az Istent. Sőt az örök élet nem más, mint látni az Atyát. A látás öröme, ténye, valósága halhatatlan életünk lényege.

Természetes igényünkre természetesen válaszol. Látásképességünkhöz mértén megmutatja önmagát. A Láthatatlan látható lesz. A „sokarcú”, a „mindencarcú” Istenünk létének és életének általunk felfoghatatlan gazdagságát egyetlen arcban miattunk megmutatni nem tudja. Végtelen gazdagságát számlálhatatlan megjelenésben közelíti felénk.

Újra kérdezem,

milyen az istencarc benned – vajon lelkünk Veronika-kendőjén mit látni?

Az istenképmásnak teremtett minden egyes ember a maga egyetlenségében nem más és más vonását hordozza lelkének Veronika-kendőjén?

Előttem Isten Szépsége fénylik fel.

A kegyelem „előhívó” természetfeletti „vegületében” megmártva lelkünket, lássuk Őt a maga semmihez sem hasonlítható szépségében.

Teilhard de Chardin egyik imájában felkiált, hogy neki nem elég a Názáreti Jézus, neki úgy kell, teljes nagyságában a Názáreti, amint valóban van: a Mindenség Istene, a Kozmosz Jézusa.

Alázattal könyörgöm én is,

engedje meg Isten,

hogy Irgalma, Jósága, Szeretete, Mindenhatalma mellett elém ragyogjon Arcának Szépsége is,

mert csak így elég nekem.

Tudom, Napba nem nézhetek. Belevakulnék, ám a napfényben minden más, szebb, színesebb,

Istenem, Szépséged fényében szeretném látni és szeretni az engem körülvevő világotat...

Nincs időnk a szépre

Mikor érünk rá a széppel foglalkozni?

Szép ruhát alkalomra, ünnepre veszünk föl. A szép szobába vendéggel, ritkán megyünk be. Szép virágot névnap, születésnap, temetés, esküvő ünnepi pillanataira adunk.

Rohanó életünkben mily ritka pillanat, hogy a gyermek szemében észrevesszük ártatlan fényű szépségét.

Mikor kutatjuk – legalább néhány percig – az éjszaka csillagrengetegében csillagunkat, mely színes fényét küldi nekünk? Mikor bámulunk a felhőtlen égbolt reggeli vagy déli végtelenjébe?

„Nem érünk rá.”

Nem így vagyunk Istennel is?

„Hétköznapokat” élünk vele is, kérünk, irgalomért esedezünk, bűnbánatot tartunk, lázadunk, elégedetlenkedünk, gondviselését kérjük, igazságosságát elvárjuk, de mikor van pillanat, amikor engedjük az Ő Örök Ünnepét – mozdulatlan kristálytenger – hatni ránk, és ráfeledkeznénk a szív csodálatával
szépségére?

Ennél Hozzá-méltóbb-imádat nem lehetne bennünk. Kérlek, Uram Istenünk, értsél meg minket nyughatatlan embereket,

ha vakok vagyunk a „nincsen időnk” rohanásában és nem látjuk meg a szépet magunk körül,

hogyan is vennénk észre szépségedet, a Tiédet,

és elfelejtjük, hogy a színről-színre látásra most készülhetne fel a szívünk-szemünk,

ha észrevenné, ha gyönyörködne, ha áldozna abból a szépségből, melyet naponta nyújtasz nekünk.

A szép csak az emberé?

Sík Sándor tanítja Esztétikájában, hogy „a szép egészen az emberé”, „az esztétikai magatartás *csak* az embernek osztályrésze”.

Hogyan állíthatjuk akkor Istenről, hogy szép?

Az embernek anyagi és szellemi természete van. A szép alkotásában vagy befogadásában – élvezetében – működik az értelem, mely formát teremt vagy felismer; működik az akarat, mely cselekszik; jelen van az érzelmek, az ember érzékeinek világa, sőt áthatja mind gondolkozását, mind akarását.

Amint az ember szellem és anyag, hasonlóan a szép anyagi és szellemi jelleggel bír. Ezért tanítja az esztétika, hogy a szép egészen az emberé és csak az emberé. Az állat, mivel nincs szellemi természetű lelke, formát alkotni nem tud. Isten tiszta szellem, ő nem szorul érzéki tartalomra.

Hogyan állíthatjuk tehát, hogy Isten szép?

Kérdésünkre a választ Sík Sándor segítségével fogalmazzuk meg.

Istenről „ember-módra” tudunk szólni. Ember-módra merjük mondani róla, hogy jó, igaz, irgalmas. Hasonlóképpen miért ne mondhatnánk róla, hogy szép? Amit az emberek között szépségnek állítunk, az az Istenben, tökéletességében megvan.

Isten úgy „szép”, úgy „művész”, hogy lényegében valami hasonlót állítunk róla, mint amit mondunk emberi szavaink értelmében, amikor azt mondjuk: szép, művész. Csupán hasonló és nem ugyanaz, hiszen benne semmi fogyatékoság, hiány nincs. Állítjuk róla a szépséget úgy, hogy közben tagadjuk mindazt a tökéletlenséget, amely az általunk tapasztalt, alkotott szépségben található.

Istenről úgy állítjuk, hogy szép, a szépség minden értéke benne végtelen tökéletességgel van, ezért egészen más, mint a mi általunk megvalósított és látott szép.

A teremtményekre gondolva állíthatjuk, hogy Istenben, a tiszta szellemben benne rejlő lehetőségként megvan – virtualiter – a tartalom-forma-egység érzelmi kapcsolata, hiszen a Teremtő *szerezzel* viszonyul teremtményeihez.

Korunk hittudósa, Hans Urs von Balthasar az isteni DICSŐSÉG szubjektív tanát és objektív megnyilvánulásának tanát fogalmazta meg „teológiai esztétikájában” (Herrlichkeit). Tanítása alapján fogalmazhatunk így:

Isten dicsőségének tárgyi, valóságos megjelenése a szépség. Isten dicsőségét az ember a szép érzékelése által veszi észre és imádóan csodálhatja.

A hittudós szerint a Biblia és a hittudomány nyelvén Istenről állított *dicsőség* nem más, mint a bölcsélet nyelvén jelölt *szépség*.

Tehát nem téved,

akinek szíve ösztönszerű érzéssel,

akinek tudata mély arcra-borulással

a tökéletes Isten szépségét látja, csodálja.

A szép valóban az emberé, ám teljes tökéletességben, hiány nélkül, végtelen mértékben elsősorban Istené. Míg a létezőknek, az embernek a szép csupán tulajdonság, addig Isten maga a Jó, az Igaz és a Szép.

Mit kezdjek szépségeddel Istenem?

Irgalmas, igazságos, gondviselő,
szerető Istenem,
közel állsz hozzám,
tudatomban, hitemben első helyen vagy,
hiszen elsőrendűen fontos nekem,
hogy irgalmas, igazságos, gondomat viselő,
szerető Istenem legyél...
És ugye megérted,
mit is kezdjek szépségeddel Istenem,
mely boldogítóan szép,
törvényszerűsége szerint szép,
ám „csak” gyönyörködhetem benne...
Szépséged láttatja önmagát,
birtoklásra nem ösztönöz,
hiszen mindenben, de különösen szépségedben
Érinthetetlen vagy –
hiszen ki érintheti vagy birtokolhatja
az érett gyümölcs hamvát,
a lepkeszárny színporát,
az éj csillag-fényeit,
hókrisztályok s harmatcseppek csillogását?
És Téged Uram?!
Aki „megért” Téged, már nem Te vagy,
– így igaz az egyházatya tanítása –
ám az is igaz:
aki „meglát”, akit „lát”,
már nem Te vagy...

Ugye Uram, értesz,
így szépséged „nem érdekel”,
holott lenyűgöz
és elbűvöl...

Mégis vonzz magadhoz
Istenem!

Akarod, hogy tetsszél nekünk?

Istenem,
az ember szerethet azáltal is,
hogy szépségedben,
mely eléje ragyog a Mindenség arcán,
gyönyörködik –
Te, aki elvárod, parancsba adod, hogy szeressünk,
vajon nem igényled-e,
hogy tetsszél nekünk?
Nem akarsz-e szépséged által boldogítani minket,
hiszen azért jöttél
Egyszülött Fiadban emberként közénk,
hogy örömünket teljessé tegyed.

Éppen szépséged által ne akarnád?

Uram, Istenem, Barátom,
arcra borulva imádlak
és Szépséged lenyűgöz!

Érdek nélkül tetszel Istenem

Uram, Istenem *imádlak*,
mindenható, irgalmas, szent vagy,
ám mindezek – Te tudod! –
nekem is fontosak,
óh mikor *imádlak*
önmagádért Istenem?

Talán, ha engeded felismerni,
elismerni,
észrevenni
láthatatlanban és láthatóban
Szépségedet,
mely előtt, ha arcra borulok,
„érdek” nélkül tetszel
Istenem, –
akkor, akkor, – talán
igazán *imádlak*
mindenképpen szeretett
Istenem!

Szent és szép vagy

Szent vagy, szent vagy, szent vagy – imádkozzuk minden misén. A szentségben – mint fehér fényben a szivárvány minden színe megvan – a szentségben Isten minden tökéletessége jelen van. Igaz, Jó, Szép.

Ám ekkor imádkozhatnánk így is: igaz vagy, igaz vagy, maga az Igazság vagy! Jó vagy, jó vagy, maga a Jóság vagy. És ehhez hasonlóan: Szép vagy, szép vagy, maga a Szépség vagy Urunk és Istenünk!

Dicsőségeddel van tele föld és ég, ám mi más lenne ezen dicsőséged, mely betölti, eltölti, áthatja a Mindenséget,

mint önmagadban és teremtett világodban megvalósult szépséged, melyet látunk és magasztalunk.

Dicsőséged mi más, mint Teremtő Lényed, mely előttünk mint szép jelenik meg, hiszen a szépség bárminek, bárkinek az arcán, a Te szépséged átragyogása, – a Makrokozmosz és a Mikrokozmosz, az emberi szív szépsége megjelenésed Uram, teophania –

ó add, hogy lássuk, mert ha az üdvösségben színelátásod csak sajátos ajándékod által lehet, akkor megjelenésed a szépben e földön csak kegyelmed által felismerhető.

Uram, Jézus, Te mondtad, csak az mehet hozzád, akit az Atya vonz. Hiszem, csak az láthat meg a szépben, akinek a szemét és szívét a Lélek nyitja ki, teszi látóvá.

Add Uram, hogy lássunk...

Szépségeddel szeress Jézusom!

Jézus megváltó kegyelmed
megszépítő erő,
hiszen
a szenvedést örömmé,
a sírást nevetéssé,
a bűnöst szentté,
a halandót halhatatlanná,
a halottat feltámadottá,
az elmúlást öröklétté
szépíted –
Te Fájdalmak Férfia
Megdicsőült Krisztussá,
Mefeszített Halott
Élő Feltámadottá
szépülsz –
Benned az emberi természet
isteni szépségben részesül
és
az isteni természet
emberi szépséggel színesül –
Általad
a széthullást hordozó Anyag
az Új Ég és az Új Föld
szép dicsőségében részesedik.
 És én Uram?
 Szépségeddel szeress
 Istenem!

Lássam a látható szépséget

Uram,
olvasom és újra olvasom
János apostol által írott üzeneted:
„aki ugyanis nem szereti testvérét,
akit *lát*,
Istent, akit *nem lát*,
hogyan szerethetné?”

Vajon, aki nem látja,
nem gyönyörködik abban a szépségben,
mely körülöleli,
nem leli örömét az állandó kiállításként eléje tárt
természeti szépségben
– hajnal pirkadatában, esőcseppek gyémántcsillogásában,
naplemente vérbíborában, holdtölte ezüst árnyalataiban,
gyermekmosolyban, vénember derűs szemfényében –
az vajon érzékeli a Te szépségedet?

Kiáltva könyörgök Uram,
szeressem, amit látok,
és lássam a látható szépséget,
hogy láthassam,
érezkeljem
a Te „láthatatlan” valóságodat,
mely maga a Szép.

Szeretném látni a szépet

Szeretném látni a szépet – igen, ősi vágy, emberi vágy, elcsitíthatatlan igény. Hogy kielégíthessük, ahhoz elsősorban elfogulatlan *tiszteletet* kell a szép iránt. A szép érték. A szépségélmény gazdagít. Megszépít a szép.

Hogy a szépet érzékeljük, feltétele a *csend*, a csend, a csend körülöttünk s bennünk. A szép még akkor is „hangtalan”, ha dalban, zenében, beszédben jelenik meg. A szép csak a csöndben képes szívünket érinteni.

A szépség szelíd. Riasztja minden „erőszak”, mely kérdésekben támad rá: mi hasznom ebből? Mi az értelme? Mit ábrázol? Miről szól? A szelíd szépség egész emberi valónkat kívánja érinteni – testünket s lelkünket, szellemünket és érzékszerveinket úgy, hogy ő maga érintetetlen marad. Szabad. Semmi nem kényszerítheti. Hatalma neki van. Ha *áhítat* hat át és *önátadásra* készek vagyunk, magunkhoz vonzhatjuk. Sík Sándor pontosan fogalmaz:

„A szépség Isten sugallma,
mely egyszerre szól a műből és az én lelkemből,
és akkor ismerem fel isteni jellegét,
ha a két sugallom már nem kettő, hanem egy.
Ez a csoda azonban csak akkor jön létre,
ha fenntartás nélkül
Átadom magam a mű sugallatának.”

A mű lehet Isten-teremtett vagy ember-alkotta. A csillagos égbolt, virágszirom, égzengés, patakcsobogás vagy tengerzúgás... Festmény, szobor, zenemű... Eleven emberarc, melynek ékessége könny s mosoly...

Ha már a „mindennapi” szép annak érzékelhető, akiben ott a tisztelet, a csend, az áhítat, az önátadási készség, mennyivel inkább igényli ezt szívunktól az isteni Szépség?!

Az új életszentség

megéléséhez add Uram kegyelmedet,
hogy az igazság mellett lássam a szépséget,
ne csak lássam a szépet,
mely áthatja teremtésed világát,
hanem a rám bízott mértékig
leleplezzem mások előtt,
hiszen, aki látja a szépet,
Arcod fényének
anyagon átsejlő, tündöklő vonásait szemléli,
SZÉPSÉGBEN REJLŐ ISTEN
nyilatkoztassad ki magad a szépben,
hogy csodáljunk és megéljük,
bennünk lepleződjék le
hitünk által,
tetteink által
a szépségben vonzó,
Tőled kapott
isteni élet.
Az Igazságot kevesen értik,
a Jóság „sokat” követel,
A SZÉPSÉG ELBŰVÖL ÉS MEGHÓDÍT
s általa már érthetőbb Igazságod,
követhetőbb Jóságod.
SZÉPSÉGED ELLENÁLLHATATLAN
szelíd erőd,
add látnunk,
hogy kövessünk,
add láttatnunk,
hogy megtaláljanak
ÉS EGYEK LEGYÜNK SZÉPSÉGEDBEN ISTENEM!

Kérdések és gondolatok

RENDKÍVÜL fontos kérdés: Van-e Isten? Semmivel sem jelentéktlenebb kérdés: Isten szép?

HA van szépség, lehetséges, hogy nincs Isten? Ha van Isten, lehetséges volna, hogy nem Ő maga a Szép?!

ISTEN igaz, – így „érthető” még megismerhetetlensége mellett is.
Isten jó, – ellenállhatatlanul sodródik feléje akaratunk elérhetetlensége ellenére is.
Isten szép, – az öröm elragadtatásával gyönyörködünk benne, bár érinthetetlen és láthatatlan Ő.

ISTEN Szentháromság: Atya és Fiú és Szentlélek: Igazság és Jóság és Szépség.
Adoranda Unitas! Beáta Trinitas!

VAJON Istent az látja szépnek, aki személyes kapcsolat elevenségével szereti,
vagy aki szépnek látja Istent, az csak személyes viszonyban tudja megélni vallásosságát?

JÉZUS beszél a természetről: „Nézzétek az ég madarait... Nézzétek a mezők virágait...”
A természet pedig Istenről beszél.

RAHNER tanítja: „Az Isten fogalma nem Isten megragadása – amellyel hatalmába keríti a titkot –, hanem annak elfogadása, hogy bennünket ragad meg egy jelenlévő és ugyanakkor elrejtőző titok.”

Isten szépségének érzékelése nem az Ő megragadása, hanem annak átélése, hogy Ő érintett minket, ejtett rabul és a szépbe rejtetten mutatja meg titkát.

A TEREMTÉS után látta Isten, hogy minden, amit alkotott „nagyon jó”. Ám a létezés rendjében, ami Jó, az egyben Igaz és Szép. Amikor tehát Isten jónak látta a világot, igaznak és szépnek is látta. – Mi milyennek látjuk?

ÚGY szerette Isten a világot, hogy Egyszülött Fiát adta érte. Szerette a világot, s nem ezért lett szép, hanem mert szép a világ, azért fordult szeretettel feléje.

MI nem szeretjük a világot a bűn, a betegség, a halál, a természeti katasztrófák, a gonoszság miatt, hiszen ezek kétségtelen jelen vannak.

Ám szeretjük-e a világot amiatt, mely jelenvalóbb benne: az öröm, a fény, a jóság, a szeretet, a szép.

Riaszt a rút és a rossz, ám a mindent átható szépség vonzódást és szeretetet ébreszt szívünkben a világ iránt.

PROHÁSZKA OTTOKÁR püspök a MINDENSÉG ÉRZELMEIVEL közeledett, járult Isten elé s hódolt neki.

Mi engedjük, hogy a MINDENSÉG SZÉPSÉGE emelje szívünket Isten közelébe.

ISTEN szépségéről ritkán vagy alig beszélünk. Mikor is gondolunk rá? Talán azért, mert Istent hitünkben, sejtéseinkben, értelmi megközelítéseinkben és a Kinyilatkoztatás alapján Tökéletesként fogjuk fel.

A tökéletes lehet rút?

Tehát Isten szépségét teljesen természetesnek tartjuk az Ő végtelen tökéletességénél fogva, oly annyira, hogy szóra sem „érdemesítjük”. Kár. Nagy kár.

A SZÉPET csak láthatom, csak hallhatom. Ízlelni, szagolni, tapintani nem lehet. A szép a legszellemibb érzékelésre alkalmas érzékszervünkkel fogható fel: szemmel, füllel.

Ne féljünk tehát Istent szépnek hinni, tudni, imádni!

ÉRTELMEMNEK csak Isten elég, mert Ő az Igazság. Akaratomnak csak Isten elég, mert Ő a Jóság. Szívemnek sem lehet kevesebb elég, mint Isten, aki az Abszolút Szép, csak Ő elégítheti ki a szív vágyait.

A SZÉP a szent felragyogása a profánban.

AZ Istenben keresett szépséget a világban megtalálom, és a világ szépsége elvezet Isten Szívébe.

ISTEN hiánya úgy szenvedteti meg az embert, mint a légszomj. A légszomjban szenvedő leggyakrabban szervezetének betegsége miatt fuldoklik, hiszen, ha nem lenne beteg, akkor az oxigéngazdag levegő kielégítené, csak lélegeznie kellene.

A világ Istennel telített, hiszen teremtett világát illetően nemcsak mindenek feletti, hanem mindent átható benső jelenlét. Ha Tehát valaki Isten hiányától szenved, akkor vagy beteg, hiszen „egészségesen” belélegezné Istent, vagy ha egészséges, akkor csak éppen az hiányzik, hogy „belélegezzen” a mindenség *szépségéből*.

MIÉRT félünk az Istent érzelemmel megközelíteni? Miért félünk érzelmi istenélménytől? Életünk jelentős részében érzelmeink hatása szerint alakul, teremődik, van.

Ha félni kell és lehet az érzelmek tévedéseitől, túlzásaitól, vajon azok miért lennének gyakoribbak és veszélyesebbek, mint az értelem túlzásai és veszélyei?!

Ha az igazság az értelem útja Istenhez, a szépség a szív útja Hozzá.

„AKIT szeretünk, az szép” – állítják. Ám szeretnénk-e, ha nem lenne szép?

Igaz ez az ember és az Isten kapcsolatában is.

Tudnánk-e szeretni az Istent, ha nem lenne szép? És Ő szerelmes szeretetében nem lát minket szépnek?

OLYAN vallásra van szükség, mely betölti a szívet. Igényünk a misztérium, a titok, mely átláthatatlan magasságokba és beláthatatlan mélységekbe vonz:

énemet meghaladó Központ felé emel és benső énem végtelennel határos Központja felé vezet. Egészen magamban és egészen magamon túl.

Csak a misztérium érezteti a mindent átható (immanens) és a mindent meghaladó (transzcendens) Istent.

Az isteni végtelenséggel való találkozás a természetes misztika által mind az Igazság, mind a Jóság megélésében lehetséges, de *legérzékelhetőbben* a Szépség részesíthet benne.

Prohászka tanítja: „A misztika Isten megérezése a világban, a lélekben.” – E megérezést élteti a szépség.

KI nem gyönyörködik a kisdedekben?

Jézus pedig, akinél szebbnek senki nem láthatja az ártatlanokat, jajt kiált azokra, akik a gyermek szépségét megrontják!

BENCÉS szerzetes barátomnak igazat adok. Ő mondta: „Pál apostol téved, hogy a hit csupán az Ige hallgatásából eredhet, hiszen a látástól is lángra gyúlhat. A Biblia Pauperum, az ikonok, a létben rejtőző jót és igazat sejtető szép, a természet szépsége, a művészi alkotások szemlélete is vezethet s vezet Isten csodálatára, elismerésére, szeretetére és fölébresztheti a hitet!”

A MÉHECSKE virágról virágra száll,
mit sem törődik a szirmok szépséges színeivel.
Neki a *méz* kell,
mézért keresi fel a virágokat.
Az ember más?
Istent keresi és
Istenben keresi a jóságot,
az irgalom mézét, az erő mézét,
a szeretet tiszta mézét,
mert rászorultságában erre van szüksége
s alig veszi észre,
hogyan az Isten őt éltető méze
Isten szépségéből édesedik feléje,
az Abszolút Szép,
a Személyes Szépség
forrása és tengere mindannak,
ami élteti az embert...
Óh, ember, aki ízleled, mily édes az Úr,
lássad azt is, mily szép az Isten!

A SZELLEMEK és az anyag nászából szépség származik. A test és a lélek összhangja szépséget szül. Mindkettőben a rejtett isteni Szép fénylik.

SZÉP – amikor irgalmat kér Istentől az ember. Szép – amikor megbocsát az embernek Isten.

SZÉP – az imádkozó gyermek. Szentségesen szebb a gyermekre figyelő Isten.

„ÉLETÜNK megkezdett öröklét.” Életünkben a szeretet, az öröm, a szépség a megkezdett Isten-látás.

ISTENT látni: élet a szeretetben, örömben, szépségben. Már most. És akkor is, amikor nem homályosan, tükör által látunk, hanem színről-színre.

HA a pillanat „az örök atomja”, akkor a szép az Örökkévaló mosolya.

A PILLANAT azért „örök”, mert nincs múltja, és nincs jövője. Van múltja és jövője a mosolynak, a könnynek, a szirmok virágba nyílásának?

A pillanat és a szép rokon, nincs náluk mulandóbb és nincs maradandóbb.

Mindkettőben jelen a múlt és jövő nélküli Isten, Aki Van.

A TÁJAK és arcok szüntelen, pillanatról pillanatra történő változásában a szépség állandó, mely velem az Isten változatlanságát, örökkévalóságát sejteti meg.

JÉZUS, tanítsd meglátni a szépséget

- a Szegény Asszony két fillért adó mozdulatában,
- a Tékozló Fiú hazatérésében,
- Magdolna bűnbánó könnyeiben,
- a Kafarnaumi és Golgotái Százados hitében,
- a Gyermekekben, akiket magadhoz vársz,
- a Kétkelő Tamás sebeid érintésében,
- a háromszor megtagadó Péter sírásában,
- Édesanyád szűzi és anyai arcában,
- Mennyei Atyád életet szerető gondviselésében,
- mozdulatodban Uram, mellyel apostolaid lábát mostad,
- szavaidban Uram, mely boldogságokat hirdet és átváltoztat Kenyeret és Bort.

JÉZUS, tanítsad meg látni a szépséget ma!

hogy észrevegyem a Szegény Asszonyt,
nyitott szívem legyen a Tékozló Fiúhoz és Lányhoz,
letöröljem Magdolna könnyeit,
elfogadjam a Százados hitét,
Tamással ne féljek érinteni sebeidet,
Péterrel fakadjak sírva,
Édesanyádat, a názáretit szeressem,
Atyád eszköze legyek állat, növény, ember gondviselésében,
engedjem megmosni Irgalmodban a szívemet
és felismerjelek a mise „kenyértörésében”.

JÉZUS szántóföldbe rejtette a mennyek országát, talán poros, sáros, de kincs, melyért érdemes mindent eladni,
szépséged is „elásott kincs”, rútságtól, csúfságtól szennyezett környezetben van,
de megtalálni, örömmel látni, mindent feledve megszerezni,
elfogadni és szépséged szemléletében magunkat Neked átadni...

MIT tegyünk a világgal? Dagmar Mezricky festőművész megmondja: „A szépséggel melengessük a didergő világot.”

MINDEN szép túlmutat önmagán és rámutat arra, ami mellett eltöprel, – amint a felkelő Nap fényözönében a csillagok fénye halványodik és eltűnik.

MINDEN szépből az Egyetlen Szép arca néz ránk.

AZ IGAZÁN szép nem érzéki és nem szellemi, hanem érzéki és szellemi: emberi.
Isten Fia megtestesült. Emberré lett. Azóta semmi nem idegen tőle, ami emberi. – Szép
Ő!

ÉS a Nő szépsége?

Ő teremtette az embert saját képmására férfinak és nőnek. A szép annyira isteni,
amennyire emberi a megtestesülés óta.

Az Atya kezéből került ki Éva.

A Szentlélek „érintette” a Názáreti Lányt.

A Fiú a Szűz méhében fogant, és első tekintete kisedeként a szépet Mária szűzi és anyai szépségű boldog arcán szemlélte, csodálta, szerette.

A Szentháromság Egy Isten pedig a Napbaöltözött Asszonyt koronázta meg tizenkét csillaggal...

ÖRÖK IGE, hogy értsünk, szavakba testesültél a Szentírásban, – hogy táplálj minket, testedet a kenyér, véredet a bor színe alá rejtéd, – hogy szívünk láthasson, a színek s formák, a fény s árnyék harmóniájából élénk szépülsz Isten emberivé lett Szépsége.

RAHNER, a hittudós tanítja: „A világnak legalábbis titkos lényege a szépség.”

Heisenberg, az atomfizikus vallja: „Mélyen megilletődtem. Úgy éreztem, különös, csodálatosan szép világba nyertem bepillantást az atomi jelenségek felszíne alatt.”

A hittudós tanítása és az atomfizikus tapasztalatból eredő vallomása egybecsendülhetne-e, ha a Mindenség szövetében a Szeretettel egyenlő mértékben nem lenne jelen a Szépség?

SZÉPSÉGGEL

a szépségben próbáljuk kifejezni

a Kimondhatatlant,

láttatni

a Láthatatlant

és szemmel „érinteni”

az Érinthetlent

és

SZERETNI ŐT.

Én láttalak már téged

Oly természetes – még ha félelemmel is – arra gondolunk, vajon halálunk óráján melyek lesznek utolsó szavaink szeretteinkhez? Utolsó szavak – feledhetetlen örökség magunk után.

Vajon mi, akik hisszük a halálon túli életet, életünk örök halhatatlanságát, miért is nem gondolunk arra, hogy melyek lesznek első szavaink, amikor Istennel találkozunk?!

Petőfi Sándor annyi szívvel-igazsággal írja le, hogy „egész úton hazafelé azon gondolkodám, miként fogom szólítani rég nem látott anyám?” – Vajon mi „egész úton”, életünk folyamán, „hazafelé” gondolunk-e arra, miként szólunk a látni vágyott Istenhez, amikor szemtől szembe találkozunk?

Hittanárom – idéztem őt már e lapokon – beszélt erről is. Bevallotta, hogy ő készül az első szavakra, melyekkel Istenhez szól a találkozás pillanatában. Úgy érzi, mást nem mond, nem mondhat Istenének:

„ÉN LÁTTALAK MÁR EGYSZER VALAHOL!”

Ámulóan kérdő tekintetünkre magyarázni kezdte, miért ez fakad ki lelkéből. A teljesen láthatatlan Isten ismerős lesz, annak kell lennie, hiszen minden szépség, az erdőben látott nyírfák fehér törzse; a gyermeki ártatlanság bája; az érett arcok titokharmóniája; rózsák, orchideák színvilága; hegyek s felhők szobrai; harmatcseppek s tengerhullámok fényjátékai, minden-minden szép Őt sejtették eleje. Szemét és szívét maga az Isten szoktatta mérhetetlen szépségének meglátására. Ő úgy érzi – vallotta Mesterem – előre tudva, mégis ámuló imádattal ezek lesznek első szavai:

„ÉN LÁTTALAK MÁR EGYSZER VALAHOL!”

Oly mértékben részesülünk Isten életéből, életében, amely mértékben alkalmassá tesszük kegyelme által magunkat.

Ismeretek szerzése által készítjük elő értelmünket Isten örök megismerésére, a szeretet által szívünket örök szeretet-életére. Bár a maga teljességében Őt sem megérteni, sem átélni nem vagyunk képesek, mégis ismereteim által mélyebben megismerhetem Őt és izzóbb szeretet-életemmel gazdagabbban részesülhetek szeretetében. Ehhez hasonlóan érzéki-szellemi lényemet a szép észrevezése, annak öröme látóképesebbé teszi az Abszolút Szépség, a Személyes Szépség látására. „Életünk megkezdett öröklét”; minden hitbeli s természetes ismeret, – minden szeretet s érzés, – minden szép látása és öröme megkezdett Isten-látás.

Hogy láthassuk Őt majd színről színre, ajándékot ad Isten, melynek „neve”: lumen gloriae, dicsőség fénye, amely kegyelem, s már most bennünk van. Teremtett kegyelem, amely növekedhet. Növeli Isten, és növelhetjük mi a szépség örömeivel és örömeiben. Már most.

Isten, aki színjátékában részesít, dicsőségében részesíti szeretteit. Pál tanítja, hogy az igazak fényről fényre változnak, Jézus tanítja, hogy az igazak ragyognak, mint a nap Atyjuk országában.

Nüsszai Szent Gergely szerint lehetetlenség, „hogy a végtelen Isten látványa valaha is megeléghető lenne: valamely isteni igazsággal vagy szépséggel való »telítettség« mindig újabb mérhetetlen mélységeket nyit meg, az örök életben nyugalom és mozgás egy és ugyanaz”.

Istenem,
akit szem nem láthat,
de a dicsőség fényében majd meglát;
akit értelem fel nem foghat,
de majd titkodat érintőn megközelíthet;
aki elképzeltetlen vagy képzeletünknek,

de majd képzeletünket meghaladón gyönyörködtetsz,
add kegyelmedet, kérem,
hadd vegyem észre mindazt a szépet,
melyet természetbe, emberbe, igazságba,
jószágba és szeretetbe rejtettél,
lássam meg,
hiszen azokat látva valamiképpen Téged látlak,
és add Uram,
ha szemtől szembe találkozunk a nagy pillanatban,
ha semmit nem is tudok majd szólni,
ámuló csodálattal némultan döbbenjek rá:
ÉN LÁTTALAK MÁR EGYSZER VALAHOL!

A gyöngyhalász

Tengerbe merül az általa ismert öbölben,
oly mélyre, melyet még el bír viselni,
gyöngyöket hoz föl,
szenvedélyből,
megélhetéséért,
a maga gyönyörűségéért.

Az ember
szépségahalásként
az általa ismert létbe
merüljön el,
olyan mélyre, melyet még elvisel,
ott szépet talál,
szenvedélyből,
hogyan élni tudjon
és gyönyörködni
Istenben.

Szépre nyitni a szemünk

Dunántúli falu. Mellette erdő. Erdő mellett rét. A réten libák legelnek. Sétánk arra vitt. Hittanárom, akit Mesteremnek tekintettem és tekintek, megállt. Kérdezett.

- Mit láatsz?
- Legelésző libákat.
- Jól láatsz?
- Nem tudom – bizonytalanodtam el.
- Fű bársonyán gördülő gyöngyök... Látod?
- Látom.

Így tanított meglátni a szépet. A természet szépségeire nyitogatta a szememet, nevelte érzékennyé lelkemet. Most én kérdezem olvasómat.

- Látod az Istent?
- Hiszem – mondja az egyik.
- Keresem – hallom a másik választ.
- Hinni, keresni, igen, igen! De próbáljuk „látni”. Eddig arról írtam, miként „látom” én az

Istent: szép. Most a következő oldalakon szóljanak barátaim: írók, tudósok, költők, szentek, misztikusok. Vallomásuk felülmúlja minden szavam. Szavaikkal, gondolataikkal, meglátásukkal ők olvasóim szemét nyitják, szívét édesgetik, szellemét irányítják, hogy megsejtsék minden szépben az Istent és Istenben a tökéletes szépséget.

Antológia

amely „hiányos”, mint a többi, hiszen lehet-e egyáltalán „teljes” egy gyűjtemény, amely magában foglalja a tárgyhoz tartozó összes idézhető írást?

A „hiány” arra sarkallhat, hogy az olvasó maga kiegészíti, gazdagítja.

A szépség szerzője

Mert természettől balgák voltak mind az emberek, híjával voltak Isten ismeretének, s a látható tökéletességekből nem tudták felismerni azt, aki van, sem művei szemlélésekor nem ismerték fel a művészt,

hanem a tüzet, a szelet vagy az iramló levegőt, a csillagok körét, a hatalmas vizet vagy az ég világítóit tartották a világot kormányzó isteneknek.

Ha már ezekben isteneket láttak, mert szépségük elbűvölte őket, akkor tudniuk kellett volna, mennyivel kiválóbb a parancsolójuk. Mert a szépség szerzője teremtette őket.

Ha megcsodálták erejüket és hatásukat, ebből arra kellett volna következtetniük, hogy mennyivel hatalmasabb a teremtőjük.

Mert a teremtmények nagyságából és szépségéből összehasonlítás útján meg lehet ismerni teremtőjüket.

Bölcsesség könyve 13,15

A csillagok

Az ég szépsége a csillagok pompája,
fényük díszíti az Úr magasságait.
A Szent szavára szilárdan áll a rend,
s ők nem halványulnak el őrhelyeiken.

Nézz a szivárványra, s dicsérd alkotóját,
káprázatosan szép pompájában.
Átfogja fényével az égboltozatot,
a Magasságbeli keze feszítette ki.

Sirák fia könyve 43,9–12

Szép vagy

Szép vagy, szebb, mint bárki az emberek fiai közül. Ajkardon kellem ömlik el, Isten megáldott téged örökre.

Zsoltárok könyve 45,3

Az Úr, az istenek Istene szólt, felszólította a földet napkelettől napnyugatig. Sionból, szépsége koronájából ragyog az Úr, Istenünk eljött, nem hallgat többé.

Zsoltárok könyve 50,1–3

Mert nagy az Úr, dicséretes nagyon,
 félelmesebb, mint minden istenek:
 Mert a pogányok istenei bábok,
 az Úr pedig alkotott egeket.
 Előtte jár a méltóság, a szépség;
 hatalom és fény ül szentséges székén.

Zsoltárok könyve 96,4–6

Áldást mondj, én lelkem, az Úrnak!
 Nagy vagy nagyon, én Uram, Istenem:
 Fenségbe és szépségbe öltözől,
 és fényesség burkol, mint köpeny.

Zsoltárok könyve 104,1–2

Istenünk ragyogó fönsége

Örüljön a puszta és a kiaszott vidék,
 ujjongjon a sivatag és viruljon!
 Virulva viruljon, mint a lilium,
 és örömeben ujjongva daloljon!
 Mert övé a Libanon dicsősége,
 a Kármel és a Száron pompája;
 meglátják az Úr dicsőségét,
 Istenünk ragyogó fönségét.

Izajás könyve 35,1–2

Kihez tudtok hasonlítani?
 És ki lehetne hozzám hasonló?” – mondja a Szent.
 Emeljétek föl tekinteteket és lássátok:
 Ki alkotta mind a csillagokat?
 Ő, aki elvezeti seregüket, megszámlolja őket,
 és nevén szólítja valamennyit;
 hatalma és nagy ereje miatt
 el nem marad egy sem.

Izajás könyve 40,25–26

A mezők lilioma

Nézzétek a mezők liliomait, hogyan nőnek: nem fáradoznak, nem szőnek-fonnak, mégis mondom nektek, még Salamon sem volt dicsősége teljében úgy felöltözve, mint egy ezek közül. Ha a mezei virágot, amely ma virít, holnap pedig a kemencébe kerül, így öltözteti az Isten, akkor benneteket, kishitűek, nem sokkal inkább?

Máté evangéliuma 6,28–30

Arca ragyogott, mint a Nap

Hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és testvérét, Jánost, s fölment külön velük egy magas hegyre. Ott elváltozott előttük, arca ragyogott, mint a Nap, ruhája pedig olyan fehér lett, hogy vakított, mint a fény. S íme megjelent nekik Mózes és Illés, és beszélgettek vele. Péter erre így szólt Jézushoz: „Uram, jó itt nekünk! Ha akarod, csinállok ide három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek, egyet pedig Illésnek.” Amíg beszélt, hirtelen fényes felhő borult rájuk, s a felhőből szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik, őt hallgassátok!”

Máté evangéliuma 17,1–5

Jézus mondotta önmagáról:

„ÉN VAGYOK A VILÁG VILÁGOSSÁGA.”

János evangéliuma 8,12

Isten dicsősége – a Bárány világossága

Új eget és új földet láttam. Az első ég és az első föld ugyanis elmúltak, és a tenger sem volt többé. Akkor láttam, hogy a szent város, az új Jeruzsálem alászállt az égből, az Istentől. Olyan volt, mint a völgegyének fölfelesített menyasszony...

„Gyere, megmutatom neked a menyasszonyt, a Bárány hitvesét!” És lélekben elvitt egy magas hegyre, s ott megmutatta nekem a mennyből, az Istentől alászállott szent várost, Jeruzsálemet. Isten dicsőségét sugározta. Ragyogott, mint a drágakő, mint a kristálytisztá jáspis...

Falai jáspiskőből épültek, a város pedig tükörfényes színaranyból. A város falainak alapjait mindenféle drágakő díszítette. Az első alapköv jáspis, a második zafír, a harmadik kalcedon, a negyedik smaragd, az ötödik szárdonix, a hatodik kárneol, a hetedik krizolit, a nyolcadik berill, a kilencedik topáz, a tizedik krizopráz, a tizenegyedik jácint, a tizenkettedik ametiszt. A tizenkét kapu tizenkét gyöngy: mindegyik kapu egy-egy gyöngy. A város utcái tükörfényes színaranyból voltak.

De templomot nem láttam benne, mert a Mindenható, az Úr, az Isten és a Bárány a temploma. A városnak nincs szüksége sem Napra, sem Holdra, hogy világítsanak, mert az Isten dicsősége ragyogja be, világossága pedig a Bárány. Fényében járnak a nemzetek, és a föld királyai hódolnak neki...

Az Isten és a Bárány trónja áll majd ott, és szolgálói hódolnak neki. Látni fogják arcát, és homlokukon lesz a neve.

Jelenések könyve 21,13; 9–11; 18–24; 22,3–4

Szemlélni a szépséget önmagában

Ha van valami az életben, Sokrates, amiért érdemes élni, ez mindenesetre az: szemlélni a szépséget önmagában. Ha azt egyszer meglátod, úgy fogod érezni, hogy sem aranyat nem lehet hozzá mérni, sem értékes ruhákat, sem a szép fiúkat és ifjakat; pedig most, ha látod őket, te és sok más, mélységesen megrendültök és kész lennétek (ha volna rá mód) sem enni, sem inni, csak nézni őket, és el nem mozdulni mellőlük. Mit gondolsz, mit érezhet az, akinek megadatnék látni a szépet önmagában, romlatlanul, tisztán, semmi idegen elemmel sem keveredve; aki képes volna az emberi testtel, színekkel és más halandó haszontalansággal szennyezett szép helyett az isteni szépséget önmagában, természetes tökéletes egységében?

Azt gondolod talán, hogy nyomorúságos élete lenne annak, aki erre fordítaná tekintetét, ezt a szépséget szemlélné, azzal a képességgel, amely megfelel neki, és el nem válna tőle? Nem látod-e, hogy valójában egyedül az ilyenek sikerülhet az erények képmásai helyett valóságos erényeket világra hozni, mert ő már nem képmásokkal érintkezik, hanem a valósággal? Aki pedig valóságos erényeket hoz világra és nevel fel, elnyeri az istenek kegyét és – ha ez lehetséges embernek – a halhatatlanságot.

Platon

Szent gyönyörűségem!

Mi vagy tehát, én Istenem? Mi más, kérdezem, mint az Úristen? Legfőbb, legjobb, leghatalmasabb és legigazságosabb, a legrejtettebb és a leginkább jelenlévő; legszebb és legerősebb...

De mit mondtunk mindezzel, én Istenem, Életem, Szent Gyönyörűségem! Vagy mond-e valaki valamit, ha rólad beszél? Ám jaj azoknak, kik rólad hallgatnak, mert bár beszélhetnének, némák maradnak.

Egy és ugyanazt a dolgot jelenti, ha Istent örökkévalónak, halhatatlannak, múlhatatlannak, változhatatlannak mondjuk. Éppenúgy, ha őt élőnek és értelmesnek mondjuk, ami a bölccsel egyenlő, ugyanazt jelenti. Mert nem a bölcsesség megszerzésével lesz bölcs, hanem ő maga a bölcsesség.

És ezt az életet éppenúgy erőnek vagy hatalomnak, éppenúgy szépségnek mondják, mert hatalmas és szép. Mert mi lenne hatalmasabb és szebb, mint a bölcsesség, mely elér erejével egyik végtől a másikig s a mindenséget igazgatja.

Kérdezz rá a tenger szépségére, faggasd a táguló és szétterjedő levegő szépségét, kérdezd az ég szépségét (...) kérdezzed a valós dolgokat: ők mind válaszolnak neked: Lásd, mi szépek vagyunk. Szépségük hitvallást hordoz. Szépek, de alávetettek a változásnak. Ki alkotta őket, ha nem az, aki maga a Szépség, és nincs alávetve változásnak!

Nem kétes, hanem biztos öntudattal szeretlek Uram. Átdöfted szívemet és megszerettelek. Az ég, a föld, és minden, ami bennök van, mindenünnen azt kiáltja, hogy szeresselek. Szüntelenül ezt kiáltják és mindenkinek, hogy senki ne mentegesse magát (Róm 1,20). Leghangosabban azonban ahhoz szól irgalmad, akin megkönyörülsz s akivel irgalmasságot gyakorolsz; máskülönben az ég és a föld süket füleknek hirdetnék dicsőségedet.

De mit szeretek, amikor Téged szeretlek?

Sem testi szépséget, sem múló báj, nem is a szem számára kedves fények ragyogását, nem sokfélének édes dallamait, virágok, kenetek, illatok gyönyörét, mannát, se mézet, sem ölelésre táruló karokat. Nem ezeket szeretem, mikor Istenemet szeretem. De mégis valaminő fényt, hangot, illatot, valamely eledelt és valami ölelést szeretek, midőn Istent szeretem, mert Ő bensőmnek fénye, hangja, illata, tápláléka s ölelése. Fény ragyog lelkemben, de aztán semmi hely be nem fogadhatja, – dallam zeng, de nem ragadja tova az idő, – illat árad, de nem hinti szét a szellő, – íz van ott, ám ezt nem rontja falánkság, – ragaszkodás is, s ezt szét nem szakítja a csömör.

Ez az, amit szeretek, midőn Istent szeretem.

De micsoda is ez?

Megkérdeztem a földet, azt felelte: nem én vagyok! Megkérdeztem a földön mindent, s ugyanezt vallották.

Megkérdeztem a tengert, mélységeit s élőlényeit; azt válaszolták: Nem vagyunk az Istened – keresd felettünk!

Faggattam az illanó szellőt, ám a levegő minden lakója ekként felelt: Tévedett Anaximenes – nem vagyunk Isten!

Megkérdeztem az eget, a napot, a csillagokat. Mi sem vagyunk az általad keresett Isten – felelték.

Így szóltam ekkor a testemet körülvevő mindenséghez: Azt mondottátok Istenemről, hogy nem ti vagytok! Beszéljete hát valamit róla!

S felzúgtak hatalmas hangon: Ő teremtett minket!

Kérdőzködésem abból állott, hogy szemléltem őket, válaszuk pedig a szépségük volt.

Ó jaj, későn kezdtelek szeretni, ősi és új Szépség, későn kezdtelek szeretni!

Pedig bennem voltál – én meg künn kerestelek, s idomtalan mivoltommal belerohantam arányaival tündöklő teremtett világodba! Velem voltál – de én nem voltam Veled.

Azok szakítottak el Tőled, amik ha Benned nem volnának, nem is léteznének.

Végre hívtál, kiáltottál felém, és megtörted siketségemet.

Tündökölve ragyogtál, s elűzted vakságomat.

Illatod szétáradt, magamba szívтам, és Benned lélegzem.

Megízleltelek, és most éhezlek és szomjazlak.

Megérintettél, és lángra lobbant bennem a vágy békessége után!

Szent Ágoston

Te Legszebb

Ó, ki teremtettél s örök ésszerűséggel irányítasz

Földet – eget; s amióta világ a világ, aki készletsz

Tellni időt! Te, ki nem mozdulva mozgatva Mindent;

Kit nem külső ok szorított formálni kavargó

Ősanyagot művé: irigység nélkül, legfőbb

Jó mintája Tebenned volt; mindent eme égi

Mustra után alakítasz, széppé tervezve, te Legszebb,

S tennem másoddá formázva ezt a világot

Fogva hibátlanná a hibátlan részeket össze!

Hagyd látnom ragyogó magadat, hisz jóknak az enyhe

Csöndes réve Te vagy: hisz Téged látni: végcél,

Forrásom, szárnyam, vezetőm utam, útmutatóm Te!

Boethius

Szépségnek magasztalják

Ezt a Jót a szent teológusok szépnek és szépségnek, szeretetnek és hőnszeretettnek is magasztalják, s minden más néven is, amely méltó a szépteremtő, szeretetre méltó szépséghez. A szép és a szépség szét nem választható a mindeneget egybefűző Okban.

S mivel magához szólít (kalei) mindeneket, ezért is nevezik szépségnek (kallosz) Őt, mint aki mindent mindenbe s mintegy önmagába gyűjt; szépnek nevezik azért is, mert egészen szép és mindenek felett szép, és mindenkor egyként és egyaránt szép. Szépsége nem született és nem enyészik el, nem növekszik és nem apad. Önmagaként és önmaga által, önmagában egyaránt szép szüntelen, magába gyűjtve minden szép forrását is fölségesen. Mert egyszerű és minden szépet túlszárnyaló természete minden szépséget és szépet egyaránt és okszerűen eleve birtokol.

E szépség adja meg, hogy a maga módján minden létező szép legyen, ez adja meg mindennek az összhangját, vonzalmát, társulását: e Szépben minden egyesül, öselve mindennek a szép, mint alkotó és mozgató ok, amely saját szépségével mindeneket egybefűz.

Dionüsziosz Areopagitész

Az isteni szépség

Tiszta – mondja Dionüsziosz Areopagitész – és minden különbözőségtől mentes és szabad az isteni szépség. Ez így van rendjén, mert egyszerű, meg a legjobb, mert a beteljesedések és megvilágosítások fő oka Ő.

Ez az egyszerű és legjobb isteni szépség ugyanis, amelyhez hozzátapadni és amelyhez hasonlatossá lenni vágyik természetes vágyódással minden megtisztult élet,

nem valami más okból érdemelte ki a szent teológusoktól a felszentelő elnevezést, hanem mivel a felszentelés forrása és elve Ő, azaz az értelmes és szellemi teremtmény első tisztító áldozata.

Ő tisztítja meg az emberi szellemet attól a ködös homálytól, amely útját állja annak, hogy lelki szemünkkel – a filozófusok ezt érznek mondják – megpillanthassuk az igazságot s gyönyörködhessünk szépségében.

Theophaniának pedig a látható és láthatatlan dolgok fajait nevezem. Ezeknek rendjében és szépségében megismerhetjük Isten létezését, és rátalálhatunk: nem arra, hogy micsoda Ő, hanem csupán arra, hogy létezik. Isten természete ugyanis ki nem mondható, fel nem fogható: hozzáférhetetlen fény Ő, túl minden értelmén. És erről beszél a zoltárénekes, amikor így szól: „Keressétek az Urat és erősödjete meg; keressétek az Ő arcát” (Zsolt 104,4).

Johannes Scotus Eriugena

A mennyország himnusza

(Részletek)

Mert ki tudná eldalolni
Ama Békesség Hónát,
Ahol élő drágagyöngyből
Épülnek a paloták
S aranytetők verik vissza
Az arányló napsugárt.

Drágaságos ékkövekkel
Ékesültek házai,
Általtetsző színarannyal
Kövezettek utai.
Sárnak ottan, rothadásnak
Még nevét sem hallani.

Tél dühének, nyár hevének
 Híre ismeretlen ott.
 Ott a rózsza hervadhatatlan,
 És örök tavasz ragyog,
 Sáfrány virul liliummal,
 Balzsam-verejték csorog.

Ott a szentek: minden együk
 Mint a szép nap, úgy ragyog,
 Győzelmesen, koszorúsan,
 Egymás fényén boldogok...

Ifjak, szépek, frissek, épek,
 Nincs ott agg és nincs beteg.

Damjáni Szent Péter

Minden szépségek legszebbike

Bár a teremtmények szépsége több és különféle módon jut kifejezésre, mégis négy dolog van, amiben ékességük megnyilvánul. Mégpedig a felépítés (situs), a mozgás (motus), a küllem (species) és a tulajdonság. Ha valaki képes ezeket megismerni, megtalálhatja bennük az Isten bölcsességének csodálatos fényét.

Gondoljuk meg mi is, mily nagyok Isten csodái, és a teremtett dolgok szépségén keresztül keressük meg ama szépséget, minden szépségek legszebbikét, amely ilyen csodálatos és kimondhatatlan, hogy hozzá képest, minden szépség mulandó, és még ha valóban szép is, hozzá nem hasonlítható.

Hugo de Sancto Victore

Te vagy a szépség

(Részlet)

Te vagy a szépség,
 te vagy a kedvesség,
 te vagy védelmezőnk,
 őrállónk és oltalmazónk;
 te vagy az erősség,
 te vagy az enyhülés.
 Te vagy a reményünk,
 te vagy hitünk,
 te vagy a szeretetünk,
 te vagy minden édességünk,
 te vagy a mi örök életünk:
 Nagy és csodálatos Úr,
 mindenható Isten, irgalmas Üdvözítő.

Assisi Szent Ferenc

Naphimnusz

Mindenható, fölséges és jóságos Úr
Tiéd a dicséret, dicsőség és imádás,
és minden áldás,
mindez egyedül Téged illet, Fölség,
és nem méltó az ember, hogy nevedet kimondja.

Áldott légy, Uram, s minden alkotásod,
legfőképpen urunkbátyánk, a Nap,
aki a nappalt adja és aki ránk deríti a Te világosságod.
És szép ő és sugárzó, nagy ragyogással ékes:
a Te képed fölséges.

Áldjon, Uram Téged Holdnénénk és minden csillaga az égnek,
Őket az égen alkotta kezed, fényesnek, drága szépnek!

Áldjon, Uram Tégedet szél-öcsénk,
levegő, felhő, jó és rút idő,
kik által élteted minden alkotásod.

Áldjon, Uram Tégedet víz-húgunk,
oly nagyon hasznos ő, oly drága, tiszta és alázatos!

Áldjon, Uram Téged föld-anyanénénk;
ki minket hord és enni ad,
és mindennemű gyümölcsöt terem, füveket és színes virágokat.
Áldjon, Uram, tűz-bátyánk;
Vele gyújtasz világot éjszakán.
És szép ő és erős, hatalmas és vidám.

Áldjon, Uram Tégedet minden ember, ki szerelmedért másnak megbocsát
És aki tűr gyötrelmet, nyavalyát,
Boldogok, akik tűrnek békességgel,
mert Tőled nyernek majd, Fölséges koronát.

Áldjon, Uram, testvérünk a testi halál,
akitől élő ember el nem futhat,
Akik halálos bűnben halnak meg, jaj azoknak,
és boldogok, akik magukat megadták szent akaratomnak.
A második halál nem fog fájni azoknak.

Dicsérjétek az Urat és áldjátok
és mondjátok hálát Neki
és nagy alázatosan szolgáljátok.

Assisi Szent Ferenc

A szépség – lényege azonos a széppel

Minden lény, amennyiben lény, jó.

A jót dicséretben szépnek mondják.

A kiemelkedő kiválóság útja: Mindazt a teremtményi tökéletességet, amelynek fogalma nem tartalmaz tökéletlenséget, Istenről végtelen fokban állítjuk.

Az okság útja: Istenre úgy következtetünk a teremtményekből, mint okozatból az okra.

A tagadás útja: a teremtményi tökéletlenségeket tagadjuk Istenről.

Ám de egyetlen nevet sem lehet Istenről úgy állítani, mint a teremtményekről, hiszen a bölcsesség, a szépség a teremtményekben minőség, Istenben pedig nem.

Kell tehát lennie olyan lénynek, melynek lényege azonos az igazzal, jóval és széppel. Ez az Isten.

Isten lényegének látásához a látóképesség részéről hasonmás szükséges: a *dicsőség fénye*, amely az értelmet felerősíti Isten látásához: Fényedben fogjuk látni a fényt (Zsolt 35,10).

Az isteni fényesség sugara számunkra csak különféle szent fátylakon át ragyoghat.

Aquinói Szent Tamás

Csodálatos szépség

A szépség természeténél fogva szeretetet idéz elő a lélekben.

Amikor valaki szerelmes vágygal szeret egy asszonyt, akkor énekel róla és énekeket alkot. Hasonlóképpen, ha te szereted Istent, énekelni fogsz róla; azaz dicséred őt és éneket alkotsz róla.

Istenben tehát megvan a félelmetes magasztosság, a csodálatos szépség, a kívánatos édesség.

Bonaventura

Tökéletesen szép

Isten nem csupán tökéletesen szép önmagában, az önmagában vett szépség kiteljesedésének fokán, hanem emellett még minden teremtett szépség hatóoka, mintaoka, céloka.

Az isteni szépség önmagában vagy a hozzávaló hasonlóságban az a cél, amely minden vágyat önmagára von.

Isten mindent összefog a lényében való részesezésben a tulajdon szépségére irányuló szeretet által.

Strassburgi Ulrich

Arca ragyogott, mint a nap

Mechtild látta az Urat a kar közepén. Arca úgy ragyogott, mint a nap, és mindegyik nővért a nap fényességével sugározta be. Mikor azt kutatta Mechtild, miért hasonló az Úr arca a naphoz, Ő ezt felelte neki: Azért, mert a napnak három tulajdonsága van, tudniillik melegít, gyümölcsöt terem és világít.

A nap melegít, így azok is, akik hozzám közelednek, lángra gyullanak a szeretettől, és miként a viasz a tűz előtt, a szívük is megolvad jelenlétemben.

A nap aztán mindent gyümölcsérésre segít: így az én jelenlétem is a lelkeket erényessé teszi, és jócselekedetekben gyümölcstermővé.

A nap világít is: így mindazt, aki hozzám jön, megvilágosítom az isteni tudás fényével.

Hackeborni Mechtild

Mily szép vagy szeretet

Nagy szomorúságom nem tartott téged, édes Jézusom vissza attól, hogy azokban a napokban, mikor tested és véred életadó táplálékához járultam, gyakrabban méltass átható jelenléted kegyelmére.

Szeretet-Isten, te vagy teljes, egész szerelmem. Te drága Üdvözítőm. Minden reményem és örömöm. Fő, nagy javam, birtokom. Hajnalban hozzád kelek és feléd nézek, mert te vagy az örök kellem és szépség, te vagy szívem szomjúsága. Te vagy, aki lelkemet egészen betöltöd. Ha jobban ízlellek, nagyobb lesz éhségem, ha jobban szomjazlak, nagyobb lesz epekedésem utánad.

Szeretet, te vagy a rendkívüli szépség, az a remek ékesség, melyet az életben csak a szeráfok szárnyán át lehet látni. Jaj, mikor csendesít el nagy szépséged! Mikor ragyog rám már jelenléted?

Csodálatos szépség, mikor leszel már az enyém?

Te vagy a Szentháromság fényes tüköre, kibe ott színről színre, itt pedig csak fátyolon át lehet tekinteni a tiszta szív szemével.

Mutasd meg orcádat, add látnom dicsőségedet. Mert arcod ékes és édes és az isteni hajnalpírban fényességes. Arcodon az Alfa és az Omega ragyog, szemedben az örökkévalóság fénye ég

Mily szép vagy Szeretet, mily kedves, mily csodás, mily boldogító elragadó örömdben!

A te nyugvásod szombatjain az Isten jelenléte ragyog, és a boldogarcú Jegyes szépsége ékeskedik.

Mert hiszen miért is pazaroltad volna szerelmedet másért ily csúnya, rút teremtésre, minthogy önmagában megszépítsed! Kegyes szerelmed vonz és csalogat, Szűz Mária ékes virágszála!

A világ Isten világa s ezért szép és ragyogó; az emberek, még a bűnösök is, Isten emberei, mindet nagyon kell szeretni, hisz Isten is oly gyöngéd és közvetlen, egyéni szeretettel ölel mindenkit, mintha csak ő volna a világom.

Nagy Szent Gertrúd

Szépségében istensége tükröződését láttam

Nyakán olyan szépség volt, hogy megértettem: ez a szépség csak istenségéből származhat: ebben a szépségben Istensége visszatükröződését láttam, éreztem, hogy Isten

előtt állok. De mást nem mutatott. Ezt a ragyogást nem tudom összehasonlítani semmivel, a világ egyetlen színével sem, hacsak nem Krisztus testének azzal a ragyogásával, amelyet néha úrfelmutatáskor látok.

Néha úgy látom az ostyát, ahogy akkor a nyakát láttam, fénnel és szépséggel sugározva. Ebből a szépségből megértem, mégpedig minden kétséget kizárva, hogy Istent látom.

Semmit se láttam, aminek fizikai alakja lett volna. Egy teljességet, szépséget láttam, amely magában rejt minden jót.

Jézus így szólt hozzám: Ó minden szeretetemmel szeretett jegyesem, szépségem, jöjj, mert már minden szent örömmel vár terád.

Folignói Szent Angéla

Fénysugár

Mondd, szeretet bolondja, mi a magány? Ezt felelte: a barát édes társalgása Kedvesével. – És mi ez az édesség? – A barát szívében való magány, aki pedig nem gondol másra, csak Kedvese szépségére.

Mi a te Szerelmesed mivolta? Ezt válaszolta: Fénysugár, ami minden dologban felragyog, mint a nap az egész földön. Ha visszavonul, nem marad más, mint a dolgok sötétsége. Szerelmem léte az alapja mindeneknek.

Isten azért teremtette az éjszakát, hogy a barát virrasztva Kedvese nemes szépségét szemlélje; a barát pedig azért, hogy az, akit a szeretet meggyötört, elpihenjen és aludjék.

Beteg lett a barát, a Szerelmese tanácsára megfogalmazta testamentumát. Vétkeit és bűneit a töredelemre és bűnbánatra hagyta, az ideigvaló örömeiket a megvetésre, sírását és könnyeit a szemére, sóhajait és szerelmét a szívére, a Kedves szépségének szemlélését értelmére.

Ramon Llull

Az istenlátás

(Részlet)

Olyanná lesz a lélek ama Napban
merülve el, hogy bármi másba nézzen,
lehetetlen, hogy megnyugodjon abban.
Mert minden jó, mely vágyak tárgya léssen,
benne gyúl; s ami rajta kívül elvét
minden célt, benne célba jut egészen.
Dalom ezentúl kurtán fogja tervét,
mert csak annyit emlékszem, mint a gyermek,
ki még az emlőn nedvesíti nyelvét.
Nem hogy tán egynél több kép rajza termett
benne, mert mindig egy marad az élő
fény, melyet szemem oly égőn figyelt meg:
hanem mert tőle, mind érettebre érő
látásom ott látását úgy cserélte,
mintha kép képet lenne megcserélő:
a fénysűrű mögé, a tiszta mélybe
három kör áradt, élesen kiválván,

háromszín és egy átmérőjű térbe.
 És egy a más, mint szivárványt szivárvány,
 tükrözte föl, s e kettő lehelése
 a harmadik, belőlük egyre szállván.
 Mily kurta a szó ily elképzelésre!
 S e rekedt dal, ahhoz mi tárva volt ott,
 olyan hogy kevés becsülni „kevésre”.
 Oh, örök Fény, magadban ülve boldog!
 magadat érted csak, s magadtól értve
 magadat értőn szereted s mosolygod.

Dante

Honnan jön a szépség?

Ó, én szívem, látod-e, honnan fakad minden szeretet és kedvesség? Honnan a báj, a szépség, a vidámság, a kedély? Vajon nem a tiszta istenség forrásából származik mindez?
 Rajta hát, szívem és lelkem, vessétek magatok a szépség feneketlen mélyére!
 Ó, átölellek ma téged égő szívem vágyakozásával!

Boldog Suso Henrik

Úrjövét himnusz

Jöjj el, Jézus, én szerelmem,
 Vár a világ türelmetlen,
 Téged, édes, szomjaz, éhez,
 Jöjj el, Napfény, tündökölj!

Te vagy égnek édessége,
 Jöjj el, földnek fényessége!
 Fellobogni, ránk ragyogni,
 Jöjj, siess már, Jézusunk.

Nincs nyugalmunk kívüled,
 Nappalunkon ködök ülnek,
 Lelkünk óhajt, sóhajt,
 Jöjj el, Napfény, tündökölj!

Életünk és segedelmünk,
 Engedj nálad melegednünk.
 Elcsitulni, megújulni
 Csak Tebenned akarunk.

Imhol eléd keblet tárunk,
 Istennek szépsége, várunk.
 Gyorsan, gyorsan esőzzétek
 Drága terhét, csillagok!

Jöjj el, immár várva-várunk,
Jöjj, megígért Napvilágunk,
Jöjj körünkbe, életünk te,
Futva jöjj le, ránk ragyogj!

Ismeretlen költő

Lenyűgöző szépségben

Ez után Urunk megnyitotta szememet, és szívem közepén megmutatta nekem lelkemet. A lélek határtalan világnak látszott, olyannak, mint egy boldog királyság, vagy mint egy nagyszerű város. Közepén foglalt helyet Urunk Jézus, Isten és Ember, fönségbe öltözötten, lenyűgöző szépségben, mint főpap, legfönségesebb király, legdicsőségesebb Úr.

Az istenség tartja fenn és kormányozza az eget és a földet, és mindent, ami abban van, – Ő, aki maga szuverén hatalom, a bölcsesség, és a jóság. Azt is láttam azonban, hogy Jézus soha nem hagyja el a lélekben elfoglalt helyét. Ugyanis teljesen otthon érzi magát bennünk, mi vagyunk örökös lakhelye.

Norwichi Julianna

Szépség és fönség

Amint egy napon imádságban voltam elmerülve, az Úr megmutatta csupán a kezeit, melyek oly rendkívül szépek voltak, hogy ki sem mondhatom.

Amint egyszer Szent Pál ünnepén szentmisét hallgattam, megjelent előttem Krisztus az ő emberségében egészen úgy, amint föltámadásában ábrázolják, azzal a szépséggel és fönséggel, amint Tisztelendőségednek határozott parancsára részletesen leírtam.

Csak azt mondom, hogyha a mennyországban a szemek gyönyörködésére semmi egyéb nem volna, mint a megdicsőült testek feltűnő szépségének, kiváltképpen pedig a mi Urunk Jézus Krisztus szent emberségének látása, már ez fölötte nagy boldogság volna.

Mondom: az ilyen látomásnak, mikor az Úr a léleknek meg akarja mutatni jó részét az ő nagyságának és fönségének, oly rendkívül nagy ereje van, hogy ezt elviselni nézetem szerint lehetetlen volna, ha az Úr a lelket természetfölötti módon nem segítené azáltal, hogy elragadtatásba vagy extázisba helyezi. Eközben Isten látása élvezetté változik. Igaz, hogy ezt az ember később elfelejti; de ama fönség és szépség oly mélyen belevésődve marad a lélekben, hogy el nem felejtheti.

A látomás nem a mi művünk, hanem az Ő szent Fölségéé.

Minél többször láttam az Urat, iránta való szeretetem és bizalmam lassanként nagyobb lett, hiszen szüntelen érintkezésben voltam vele. Láttam, hogy bár Isten, egyúttal ember is, ki nem csodálkozik az emberek gyarlóságain, mert ismeri nyomorult természetünket.

Ó, Uram és Királyom! Ki tudná a te fölségedet elképzelni? Lehetetlen be nem látni, hogy te önmagadban hatalmas uralkodó vagy, úgyhogy a te szépséged bámulatra ragad.

Teréz, Nagy Szent

Hadd lássam szépségedet!

Intézzük a dolgot oly módon,
 hogy a szeretet gyakorlásában addig jussunk,
 hogy az örök életben
 a Te szépségedben találhassuk magunkat.
 Vagyis
 hadd változtasson át engem a Te szépséged oly módon,
 hogy szépség tekintetében
 Hozzád hasonló legyek
 s így mindketten a Te szépségedben
 láthassuk egymást.
 Mert hiszen a Te szépséged az enyém úgy, hogy mikor
 az egyikünk a másikat nézi,
 mindegyikünk a saját szépségét látja a másikban,
 tekintve, hogy mindkettőnkön a Te szépséged ragyog
 s én a Te szépségedben merültem el.
 Én tehát látni foglak Téged a Te szépségedben
 s Te engem szintén a Te szépségedben.
 Én látni fogom magam a Te szépségedben
 s Te látni fogod magadat bennem a Te szépségedben.
 Így aztán legyek szakasztott
 olyan, mint Te a Te szépségedben.
 Az én szépségem legyen a Te szépséged,
 és a Te szépséged az én szépségem.
 Ily módon én Te leszek a Te szépségedben,
 Te pedig én leszel a Te szépségedben;
 mert tulajdon szépséged lesz az én szépségem,
 s így látni fogjuk egymást a Te szépségedben.

Keresztes Szent János

Lelki ének

(Részletek)

Ajándékát kézzel szórta ránk,
 elfutni láttuk Őt a berkenyék között,
 szinte röpült s gyönyörködött tekintetével
 s föllebbentette arca fátyolát,
 pillanatig, hogy szépségében részesüljünk.

Tárd föl előttem magadat!
Pusztíts szépséged sugarával,
Enyhíts már, fájdalmas szerelmemen!
Kínjaimat Te ismered,
a Te pillantásod csillapíthatja őket!

Szép vagy, akár a csöndes éj,
melyben dereng a hajnal.

Táncoljon minket körül az öröm:
szépségedet bámulom ott,
ahol a hegyek állnak, a halmok elterülnek,
ahol tiszta vizek fakadnak.
hatoljunk együtt mélyen a sűrűségbe.

Keresztes Szent János

Isten ékessége

A teremtett állatok nagy volta Istenünk végtelenségét, ékessége szépségét, erőssége hatalmát, fényessége dicsőségét, édessége sok vigasztalásokkal bővelkedő jóvoltát adja értünk: mivel valami kútforrásból származik, azzal bővelkednie kell a kútnak. És senki azt másnak nem adhatja, ami magában nincsen vagy tulajdon neme szerint, vagy *eminenter*, felsőbb és méltóságosabb állapotban. Azért mondja a bölcs, hogy akik a napot és a holdat szépségükért isteneknek állították, bolondul cselekedtek; mert ezeknek szépségéből azt kellett volna tanulni, mentül szebb az Isten, aki ezeket alkotta...

Mert úgy mond, a látható állatok szépsége és nagysága az Isten erejét és szépségét szemünk előtt hordozza, úgy hogy noha legkisebb részét érthetjük a teremtett állatok titkainak; de azok is, amiket szemünkkel látunk, oly csodálatosak, hogy akármilyen ékes elme sem álmélkodhat elégségesen az Istennek ezen tündöklő bölcsességén.

Azon legyünk, hogy e világi szépség által Istennek szerelmére, jótéteményéért hálaadásra induljunk: és megemlékezzünk a bölcs mondásról, hogy midőn Istentől jót veszünk, hálaadást térítsünk vissza ő szent Fölségének. Ugyanis Szent Ágoston írja, bolondság volna, ha azok a szépségek elvonnának Istentől, melyek nem is volnának, ha Istenben nem volnának...

Azonképpen Szent Basilius arra int, hogy midőn a napot és a fényes csillagokat látjuk, nemcsak meggondoljuk, mennyivel szebb ezeknél a Teremtő: de azt is eszünkbe vévén, mely szép ajándékokkal látogatta Isten számkivetett szolgálait, mennyivel böcsületesebb szépségeket ad szent országába választott híveinek.

Pázmány Péter

A szépség: szeretet

A szépség: szeretet; az Úristen szelíd
orcája is csupán vele fényeskedik.

Nincs szebb, Isten után, mint a szerelmes lélek;
pihenni (nem csoda:) amaz emebbe tér meg.

Hogyan kerül a bünt? Eredj, ha tudni vágyod,
megmondják menten a némán nyíló virágok.

Angelus Silesius

Szereti a szépet

Az élő zöld fű, amely szőnyeggel beborítja a barna földet, arról beszél nekünk, hogy Isten gondoskodik legkisebb teremtményeiről. A tenger barlangjai és a föld mélységei kinyilvánítják az Ő kincseit. Ő, aki gyöngyöket a tengerbe helyezte, és az ametisztet és a krizolitot a sziklák közé, szereti a szépet. Az égen felkelő nap az Ő képviselője, aki világossága és éltetője mindannak, amit alkotott. Mindaz a fényesség és szépség, amely ékesíti a földet és megvilágítja az eget, Istenről beszél.

E. G. White

Tisztelni a természet alkotóját

Itt a természet szépségei között szeretek órákon át üldögélni. Érzékeim elmerülnek a természet alkotásainak szemlélésében. Itt nem földi el előlem a napfényt az emberalkotta tető; a kék ég az egyetlen, végtelen, nagyszerű boltozat. Ha esténként az eget szemlélem és nézem a pályájukon örök szabályossággal mozgó fényes égitesteket, a napokat, a földeket, amelyek annyi millió mérföldnyire vannak felettem, akkor lelkem felszáll mindezeket túl az ősforráshoz, ahonnan minden teremtett dolog származik.

Ha ezután megkísérlem, hogy felcsigázott érzelmeimnek hangokban adjak kifejezést, akkor csalódást érzek magamban. Ilyenkor érzem, hogy nincs halandó, aki hanggal, színnel vagy vésővel alakot tudna adni azoknak a mennyei képeknek, amelyeket az így felkeltett képzelet egy-egy szerencsés órában megsejtet.

Igen, onnan felülről kell kiindulnia mindennek, ami a szívet fölemeli! Másként az ember csak kottát és testet alkot lélek nélkül.

Nincs-e igazam?

A léleknek fölfelé kell törekednie a forráshoz, melyből fakadt és csak állhatatos munkálkodással tisztelheti a teremtmény a végtelen természet Alkotóját s Fenntartóját.

Beethoven

Isten monogramja

Minden útszálon Isten levelére bukkanunk. A zöld fű Isten illatos zsebkendője, rajta az Ő monogramja áll: azért ejtette el, hogy erről eszünkbe jusson.

Walt Whitman

Végtelen Szépség

Ma volt az első igazi tavaszi napunk. Leányaim is új tavaszi díszbe öltöztek. Nagy gyönyörűségem telt bennük: az egyiknek tizenhat éves fiatal bájában, a másiknak gyermekes kedvességében. Kissé túlságosan is volt ez a gyönyörködés. Vádoltam is miatta magamat

Urunk előtt s eléje tártam felületességemet. Erre ő megmutatta mindennek fölötti isteni szépségét és lelkem egészen elveszett benne.

Láttam benne minden teremtett szépséget, az értelem szépségét, a gondolat mélységét, a lángész merész röptét, a művészet ihletét... Láttam az erkölcsi szépséget, a ragyogását mindannak, ami jó s ami tiszta... Láttam a rend, az arány, a kiterjedés szépségét; az összhang, a forma, a színek szépségét.

Nem tudom: meg tudom-e mindezt értetni? Mindezeket a dolgokat nem önmagukban láttam, mint ahogyan mindent látni szoktunk, de láttam az eredeti ősforrásukban, mint az Isten szépsége és én ezt a végtelen szépséget magát láttam, függetlenül minden teremtett szépségtől. Nem tudom mindezt elmagyarázni, mert én magam is csak láttam és imádtam anélkül, hogy megérteni tudtam volna. Mindössze csak annyit tudok mondani, hogy jóllehet a lélek felismeri az isteni eredet jellegzetességét a dolgokban, amelyek abból folynak, azt is tisztán látja, hogy ezek a dolgok még csak megközelítő képet sem adják az Ősforrásnak, amelyből fakadnak.

Látja, hogy a teremtetlen szépség rásugároz önmagából valamit a teremtményekre, s hogy Isten a szépsége mindannak, ami szép s bár ez a szép már önmagában is megcsodálni való látvány, maga Végtelen Szépség, az Isten Lényegének ez az alkotó eleme leírhatatlanul fölülmúl minden teremtett szépséget, mint olyan ragyogás, amelynek érzékeltetésére nincs emberi kifejezés. Ez a csúcspontja a misztériumnak, amely elragadja a lelket, és amely előtt megdermedve ámulnak összes képességei...

A szépnek a szeretete, úgy látom, három fokozaton keresztül segíti a lelket Isten közelébe:

Először: Uralomra segíti a lélek nemesebb tulajdonságait az alacsonyabb rendűekkel szemben.

Másodszor: Megtanít rá, hogy művein keresztül is az Istent imádjuk.

Harmadszor: A teremtmények csak fátylak lesznek, amelyeken keresztül a Teremtő képét láthatjuk.

Elragadta és elkápráztatta lelkemet az a szépség, amely a mi Urunk szent emberségéből sugárzott rám és amely csúcspontja minden teremtett és látható szépségnek. Hiszen az „Ige által lett minden, ami lett” és az ő szépségéből lett minden széppé, ami szép és ami nem más, mint kisugárzása, vetülete isteni szépségének.

Láttam Istent, amint fölötte áll mindennek, jelen életem minden nyugtalanító bajának, amelyek parányi porszemeknek tűnnek fel nagysága mellett. Láttam őt nagy magasságban a jelen élet, a világmindenség, az angyalok karai, a választottak nagy sokasága fölött. Lelkem ujjongva szemlélte végtelenségét, örökkévalóságát.

Láttam Istent önmagában, mint Egységet: láttam az isteni Családot, három imádandó Személyében és ez a látvány szépség, nagyszerűség volt. Itt a földön azonban nem adatott meg léleknek, hogy átízlelje amit érez és átérezze, amit lát.

Lucie Christine

Szépséged szórva

Iniciálé

Szépséged egyre szórva oszd,
szó és számítás nélkül.
Hallgatsz. De szólal ő: vagyok.
Ezernyi színben jön, ragyog
s elér mindenkit végül.

Rilke

A szépség máмора

A teremtés Isten képe, tehát ki van árasztva rá a szépség és az öröm! Az ember is erre van irányítva: a természetbe s a természetfölöttiben az örömré.

Ah, Istenem, hegyek? Az Isten magaslatai vesznek körül, végtelenbe nyúló hegyek, szakadékokkal, örvényekkel, fenyvesekkel. Csak úgy tornyosulnak egymás fölött... Ah, ezek az óriások, a nagyság, moles, a hatalom szimbólumai! Itt vannak az én hegyeim: itt van az Oltáriszentség, Isten, a valóságos Krisztus, a kenyér helyén ő maga; itt az életének flórája, itt a szépség és illat máмора, itt a bűbáj, a pompa elragadtatása, ami úgy ki van öntve egy virágzó júniusi vidékre, s amit föl kell ébreszteni, hogy öröm és dal és elragadtatás legyen...

Imádlak, Uram! Ah itt vagy hát hegyem, hegyláncom, napsugárban, az ég gyönyörében, a minden szép elragadtatásában fürdő világom. Itt vagy hegyem s ezüstszalagokban, aztán vígan szökellő, morénás sziklákön mohos palástokat dagasztó áramokban elsikló kegyelemptakom, Tarpatakom, szépem, malachitos uszályokban királyi palástodat kibontó bűvészem, Uram, te tudod, hogy szem és szív vagyok – tele Veled!

Erős, egészséges, szép lélekkel kell másokhoz közelednünk, s életünket s érzéseinket velük közölnünk... A széplelkű emberek befolyása a lélekre olyan, mint a terebélyes fáknak, a szép virágoknak vagy az égboltnak benyomása. A lelkek szépsége, jósága közjő, mint a napsugár s az erdők lehelete.

A szépség nagy, kiváló hatalmasság a világon. Van igazság, van jóság, de az aligha győzne szépség nélkül.

Isten örül, főséges, megfoghatatlan örömmel örül műveinek és önmagának, saját titokzatos lényének, és szépségével elteltlen léte a mindent átjáró szenvedélyes önrendezésnek szüntelen himnusza.

Az igazság oszlopát a szépség virágfüzérével kell fölékesítenünk, hogy a fásult nemzedék megint érdeklődjék iránta, megragadja és inspirálja a lelkeket...

Az Isten ezt szereti legjobban a teremtésben: nemcsak műve, de szimbóluma.

Benne lakik, s ha képét akarja megjelölni, nem a tenger, nem az erdő, nem az égbolt, nem a virág, hanem a napsugárra mutat: nézzétek, ilyen vagyok én (Ego sum lux mundi!). Lényem, szépségem, erőm, termékenységem, gazdagságom olyan, mint a napsugaré; a teremtésben az elit, az első remek. Azért szépségemet is a napsugár óvja a természetben; a Tyrrheni-tenger villogása, az alkony színei a szolnoki Tisza partján, a Kékbarlang bűvös reflexei, a virágok színszimfóniája az én szépségem elsőrendű tükröződései...

Szép az Istent szerető lélek, szép, épp ezért, mert szeret, ha nem szeret, szép nem is lehet... Szeretni annyi, mint látni: videre amare est...

Ha lehet márványból és festékből s élő alakokból remekműveket alkotni, hogyan lehetne azt a legremekőbb anyagban, abban a legszínpompásabb világban, melyet léleknek neveznek!... Tehát a tiszta erkölcs, szép ember, szép lélek, harmonikus remekmű, amelyet az Úr Jézus élvez.

A szépség nagy hatalom. Három nagyhatalom van a szellemi világban, az igazság, a jószág, s a szépség: egyenrangúak; egyik sem kevesebb a másiknál, s a földön egyformán uralkodnak.

Tekintsétek meg a szépség hatalmát! A legvadabb ember meghódol neki, pedig nem üti le őt, hanem elbájolja, s e báj láncnál s erőszaknál hatalmasabb... Ha természetünk, hogy a szépnek hódolunk, az igaz szépnek hódoljunk!

Ha valaminek, hát az igazságnak, fölségnek kell szépségbe öltözködni. Isten is így akarja; azért teremtette széppé a világot, az ő házát; azért kell szépnek lennie a templomnak is, melyről azt énekeljük: ez az Isten háza s az ég kapuja...

Azért hát öltöztessünk lehetőleg mindent szépségbe, nemcsak a szebb világ s környezet nagyobb értéke, hanem lelkünk fejlesztése miatt... a szépség a felfoghatatlant is közelebb hozza s érzelmeink fölkeltése által vezet be a mélységekbe.

Van is a természetben annyi kedves s öserős vonás, annyi finom szál, annyi szivárványos szín, amennyi kellett, hogy a titokzatos Isten arcának fátyolát lehessen belőlük megszöni, oly mélytűző, kifogyhatatlan s titokzatos élet, hogy Isten szeretetének leheletét ki lehessen érezni.

Prohászka Ottokár

A mindenség érzelmeivel

Mennyi szeretet ömlik el a tavaszon,
mikor a tél merevsége lazul,
ébrednek a természet titokzatos erői,
és mindenütt új élet fakad.
Mikor a dombok bársonyos szépségbe öltöznek,
s az ifjú gyepék, az erdők májusi zöldje,
mint fejedelmi palást borul a hegyek vállaira.
Vagy mikor az Úr a földeken esőt hullatva áldva jár.
Mikor csíráztatja a vetést,
ezt az évente visszatérő csodálatos kenyérmegújulást.
Mennyi szeretetről beszél az este,
az alkonyi harmat,
melyben éjszaka fürdik a rét és az erdő.
És az újra nyíló reggel,
a fák, a bokrok csillámló harmata,
az ezernyi finom pókhálószöttek,
mely ezüstözve veri szét a nap sugarát.
És a hanyatló fénykorong a csendes órán,
mikor hatalmas színekamrájából
az ég alján hosszú sávokban kirakja a nap

a bíboros, violás, tüzes, aranyos fátýolszöveteket
s a hullámzó szintengeren
a felhőpárkányok mögé hanyatlik
a nappalnak forró ábrázata.

Mennyi törtetés
a füvek, a vetések növésében,
a rügyek duzzadásában.
Micsoda félelmes erővel húzza fel a nap
a bokros sűrűből
az erdőnek törzsökös óriásait,
hogy kinőjenek onnan és beleágazzanak az égnek kék teljességébe.

Mennyi mozgás
a szelek és viharok, a fellegek és esők járásában,
a zivatarszárnyakon nyílsebesen utazó vitorlások vonulásában,
a villámok vonaglításában,
az ég méltóságos morajában,
a záporok susogásában,
a kavargó hópolyhek karácsonyi táncában.

Mennyi lendület
a futó patakokban,
az Alpok zuhatagaiban,
a Niagara süketítő zúgásában, félelmetes áromladékaiban,
a Nílus árjának széles ritmusú lüktetésében.
Mennyi a tengerek örök nyughatatlanságában,
viharverte vízcsúcaiban,
dübörgő mélységeiben!
és a földnek, a csillagoknak szédítő forgolódásában,
egymás közé hajított, végnélküli kavargásában,
a mindenség határtalan párkányáig.

Hogy vonul a madársereg
földeken, tengereken át
feltarthatatlanul.
A vágy hajszolja őket messze-messze.
Hogy lüktet az élet az elevenek sejtjeiben,
a szívek millióiban.
Mennyi megindulás,
mennyi félelmes szenvedély
a világtörténelem eseményforgatagában,
a népek élet és szellemáramlásaiban,
a háború szörnyű indulataiban.
És az érzések,
szent szenvedélyek
minő túlradása
a boldogok csarnokában,
az egek magasságában,
hol „a folyó rohanása felvidítja az Isten városát”.

A teremtésnek mindezt a lendülését,
 reszketését,
 – szépségét –
 magunkba kell ölelnünk,
 magunkba kell szívniunk,
 magunkba olvasztanunk,
 megélnünk,
 és szeretetünket, imádásunkat
 a világegyetem minden teremtményének érzelmeivel
 vinni az Úr elé!

Prohászka Ottokár
 (A szöveget Sík Sándor tagolta)

Szeretem Istent, mert ő szép

Szép az Isten? De hát honnan tudom? Hiszen nem láttam az Istent! Igaz: Istent nem láttam, csak a kezenyomát; látom ezt a színpompás világot és – beleképzelem!

Testvérem! Szereted a virágokat, az illatos rétet, ringó búzatáblát? Szereted a rohanó hegypatakat, susogó erdőt, hófödte bércet, zúgó tengert?

Mennyi szépség van ezen a világon! De honnan mindez? „Magától lett?” „Öröktől így volt?” Hát felelet ez a feladott kérdésre? Ugye, mily szépnek kell lennie Istennek, ha ennyire fontos az árnyéka is: ez a teremtett világ!

Tehát ezt is mondhatnám: Szeretem az Istent, mert Ő szép.

Isten a világ teremtője, – és milyen nagy és milyen szép ez a világ!

„Minden filozófiának kezdete a csodálkozás” – mondja egy régi bölcs. És valóban sajnálhatjuk, hogy a mai ember már elfelejtett csodálkozni. Mondjátok, tudtok ti még csodálkozni? Én nagyon szeretek. És nagyon tudok. Ahányszor csak kimegyek a gyönyörű nagy természetbe, és amerre hordozom a szememet, szent csodálkozás ejti rabul lelkemet a hatalmas Isten kezenyomának láttára.

„Benne élünk, mozgunk és vagyunk”, vagyis minden lény Istenben van, és Isten bent van minden lényben. Jól vigyázzatok, itt minden legkisebb szó fontos. Nem azt mondjuk, hogy minden lény Isten (ez a pantheisták tévedése), hanem hogy nincs semmi a világon, nincs hegycsúcs, patak, tenger, madárdal, emberi szív, amely mögött – mint gyümölcs a héj mögött, mint arc a fátyol mögött – ott nem volna Isten.

Isten, ó mondd, a világon
 Azt a pontot hol lelem,
 A fűszálat, a bogárkát,
 Ahol nem Te vagy jelen?...

Mintha arcod mosolyogna
 A természet kék egén,
 S virágok közt járva, mintha
 Lehelleted érzénem.

(Reviczky)

Valóban: Istent meglátni a teremtmények fátyolán keresztül, meleg, vallásos lelkek kiváltsága. Szent Pál írja: „Hiszen, ami láthatatlan benne, örök ereje, valamint istensége, észlelhető a világ teremtése óta, mert az értelem a teremtmények révén felismeri.”

Tóth Tihamér

Krisztus gyöngéd mosolya

A világ szépsége az isteni bölcsesség részvétele a teremtésben...

Isten megalkotta a világegyetemet, Fia pedig, elsőszülött testvérünk, ebből szépséget alkotott nekünk. A világ szépsége Krisztus gyöngéd mosolya. Valóságosan jelen van Ő az univerzum szépségében. E szépség szeretete a lelkünkbe eredő Istentől származik, és ahhoz az Istenhez tér vissza, ki az univerzumban jelen van. Olyas valami ez, mint a szentség...

Isten a tiszta szépség. Fölfoghatatlan dolog ez, mert a szépség lényegénél fogva érzékelhető. Nem érzékelhető szépségről beszélni szócsavarásnak tűnik annak, aki elméjében a szigorúság valamelyes igényét hordja – és joggal. A szépség mindig csoda.

Az egyedüli valóságos szép, az egyedüli szépség, mely Isten valóságos jelenléte, az univerzum szépsége.

Mindabban, ami bennünk a szépnek tiszta és hiteles érzetét kelti, Istennek valóságos jelenlétével van dolgunk. Igenis lehet beszélni arról, hogy Isten valamiképpen beletestesül a világba; ennek jele a szépség.

A szépség annak tapasztalati bizonyítéka, hogy lehetséges a megtestesülés.

Mit számít az, ha bennem nincs is soha öröm, ha örök és tökéletes az öröm Istenben! Ugyanez áll a szépségre, az értelemre és minden más dologra.

A szépség az evilági örökkévalóság.

Ma az a helyzet, hogy a fehér faj érzéketlen a világ szépsége iránt... És mégis, e korban a fehér faj országaiban a világ szépsége csaknem az egyedüli lehetőség, hogy az ember magába fogadja az Istent...

Annak ellenére, hogy a szép érzése, jóllehet megcsönkítva, eltorzultan és bepiszkolva, fogyhatatlan megmaradt az emberi szívben hatékony tényezőként. A profán élet minden törekvésében jelen van. Ha igazivá és tisztává tennék, egy tömbben szállítaná a profán élet egészét Isten lábai elé, s lehetővé tenné a hit maradéktalan megtestesülését.

Egyébként a világ szépsége általában a legegységesebb, a legkönnyebb, a legtermészetesebb út... A lélek természetes vonzódása a szépség szeretetéhez Isten leggyakoribb csapdája, melyet arra használ, hogy felső fuvalomnak nyissa meg a lelket.

Hogy az anyag megérdemli szeretetünket föltétlen engedelmességéért, arra leginkább a világ szépsége hívja fel figyelmünket. A világ szépségében a nyers szükségszerűség alakul át a szeretet tárgyává. Semmi sem szebb, mint a nehézkedés a tenger hullámainak szökevény ráncaiban vagy a hegyek már-már örök redőiben.

A világ szépsége a labirintus nyílása. Az óvatlan, ki besétál, tesz néhány lépést, és egy idő múlva azon kapja magát, hogy nem találja a nyílást. Elcsigázva, étel s ital nélkül, sötétségben, elszakítva rokonaitól, azoktól, akiket szeret, akiket ismer, semmit se tudva

menetel, reményét veszítve, képtelen már önmagának is számot adni róla, hogy valóban megy-e vagy maga körül jár. De ennél a szerencsétlenségnél nagyobb veszély is fenyegeti. Mert ha nem vesztí el bátorságát, ha folytatja útját, csaknem biztos, hogy végül eljut a labirintus belsejébe. És ott Isten várja, hogy fölfalja. Később kievickél, de megváltozva, másként, kit fölfalt és megemésztett Isten. Akkor a nyílás elé áll örnek, hogy szelíden betessékelje azokat, kik befelé igyekeznek.

Simone Weil

Csillagbetűkben írva látlak

Isten

Uram, olyan egyforma minden szolgád
És oly egyforma minden templomod,
S olyan mindegy, hogy a toronycsúcsokra
Keresztet tűznek-e vagy csillagot.

Uram, én békén hagylak az imámmal,
De Te se kívánj a szívemtől semmit,
Vagyok kopott kőtábla, jaj sok zápor
Mosta le rólam a Te törvényeid.

Uram, teremtők vagyunk mind a ketten,
Amely igaz, hogy a lelkem Te adtad,
Olyan igaz, hogy én formállak Téged
És nincs Uram, én rajtam más hatalmad.

Mégis Uram, míg ringsz egy fűszál selymén,
Amíg sötét lesz mélyén egy örvénynek,
Amíg csillagbetűkben írva látlak:
Uram, lesz még találkozásom Véled.

Reményik Sándor

Isteni források csendje

Aki felismeri a szobor mosolyát, a táj szépségét vagy a templom csendjét, Istent leli meg.

Ha Istenre akarlak megtanítani, akkor először arra biztatlak, másszál hegyeket, hogy a csillagos csúcsok vonzzanak magukhoz. Hogy a források el tudjanak bővílni, pusztaságba küldelek szomjúságot szenvedni. Aztán hat hónapra követ törni küldelek, hogy tűző nap emésszen. És utána majd így szólok hozzád: Akit elcsigázott a déli nap, a csillagok megülte hegygerincekre felhágva, a titokzatos éjszaka leszálltakor az isteni források csendjében oltja majd szomját.

Saint-Exupéry

A szépség útja

Az ember két kapun át lép be az igazság templomába, Isten Egyházába: a bölcsesség kapuján és a szépség kapuján. Azt kell hinnem, hogy a bölcsesség kapuja a keskeny; a széles kapu viszont, melyen át milliók jutnak be, a szépségé.

Az Egyház mindig nyitva tartja ezeket a kapukat. Időnként befogadja a ritka tehetséges filozófusokat és gondolkodókat, akik keresztre feszítik őt gondolkodásukkal. Szüntelenül magába fogadja azt a végtelen sokaságot, amely a színességéért, az énekéért és a mosolyáért érkezik hozzá, mint ahogy a meleget és a tavaszi napsütést keresi.

Azt hiszem, hogy a szépség útja a legbölcsebb és hasonlóképpen a legszelebb út is. Ez a legtökéletesebb út, Isten különös útja, Isten útja önmaga felé.

Maurice Baring

Kinek szépsége változatlan

Tarka szépség

Dicsértessék hát Isten a pettyes dolgokért –
 A tehéntarkán színes mennyekért;
 Pisztrángsapatra hintett rózsafoltokért;
 Parázként izzó vadgesztenyékért; pintyszárnyakért;
 Kimért rétéért, s parlagért, szabdalt és szántott földekért;
 S a mesterségekért: titkos fogásokért, s fortélyokért.
 Mindent, ami más, különös, ritka, vagy szokatlan;
 Változó, tűnékeny, s úgy szeplős (ki tudja miért?)
 Hogy gyors vagy lassú; savanyú, édes; csillogó, sötét;
 Ő nemz elő, kinek szépsége változatlan:
 Dicsértjük szent nevét.

Gerald Manley Hopkins

A benső szépség

Nincs a világon, ami mohóbb lenne a szépségre, nincs a világon, ami könnyebben megszépülne, mint egy lélek.

Elmondhatnók igazán, hogy a szépség a lélek egyedüli tápláléka, mindenütt megkeresi és még a legalantasabb életben sem hal éhen.

Lelkünk egyedüli nyelve a szépség.

Egy szép dolog nem hal meg anélkül, hogy valamit meg ne tisztítana. Nincs szépség, mely elveszne.

Mert ajak ki nem mondhatja, mily hatalma van egy oly léleknek, amely a szépség atmoszférájában akar élni és amely tevékenységben önmaga is szép. Különben nem ez a tevékenység teszi-e az életet nyomorúságossá vagy istenivé?

Csúnyák vagyunk, amikor eltávolodunk az Istentől, aki bennünk van; és szépek leszünk, amilyen arányban fölfedezzük őt önmagunkban. De nem találjuk föl az istenit másokban, csak úgy, ha előbb megmutatjuk az istenit önmagunkban.

Szükséges, hogy a szépség ne ritka ünnep legyen az életünkben, hanem mindennapi.

Vannak lények, akik a szépségben szeretnek.

Így szeretni: lassankint elveszíteni a csúnyaság érzékét, vakká válni minden kicsiny dologra és nem sejtteni mást, csak a legalázatosabb lelkek frissességét és szüzességét.

Így szeretni: mindazt, ami szép a földön, az égben és a lélekben, a lélek ünnepére hívni.

Így szeretni: olyanná lenni az ember előtt, mint az Isten előtt.

Így szeretni: a szépséget, mely szerelemmé változik, meg nem különböztetni a szerelemtől, mely átváltozik szépséggé.

Így szeretni: oly közel érni Istenhez, hogy megszánjanak az angyalok.

Maeterlinck

Isteni szépség

Szép az, amit mint természetünk sajátját fogadunk el; rút az, ami ellenkezik vele, mint ellentétese. A szép dolgoknak azokat felfogó lelkünkkel való rokonsága az Eszmében bírja eredetét, amely teremti azokat is, ezt is.

A szépség nem egyedül az egyetemes (igazság), sem a reális (cselekvés, jóság), hanem mindkettő legtökéletesebb egymásba hatása.

A szépség az isteninek, az Eszmének átsugárzása.

Így a lélekben az érzéki szépségen túl megnyílik egy másik szem, amely kieszközli, hogy szemlélje az isteni Szépséget, mely egybeesik a Jóval, a boldogság legfőbb feltételével.

Benedetto Croce

Isten a tökéletes szépség

Tökéletes az a lény, mely minden gondolható kiválóságot a gondolható legmagasabb fokon egyesít magában...

Isten minden tökéletesség foglalata – tartalmilag, formailag tökéletességében nincs sehol korlát vagy határ: Isten végtelenül tökéletes.

Isten egyszerűségébe szemfényvesztés nélküli szépséggel és léleknyugtató fönsséggel torkollik bele minden szenvedelem, minden vágy és törtetés.

Isten nemcsak szigorú törvényszerűség korlátai közé szorít mindent, hanem művészettel teremt: gondolati ideák: tökéletes tartalomnak szép formában adnak kifejezést, a világ alakulatainak ősképei, melyeket az emberi megismerés a tudatban újra alkot, és így az Istent mint a szépség ősforrását ismeri meg.

Az Ószövetség sokféle fordulatban ünnepli Isten szépségét és annak visszfényét a természetben és a természetfeletti létben (teofániákban is). A frigysátor és a mennyei Jeruzsálem Isten gondolatainak utánpótlásai és túlárado szépségeinek jelei is.

A szépség pszichológiailag: az, ami esztétikai tetszést vált ki (pulchra sunt, qui visa placent)¹; ontológiailag: jelentős tartalom, léttartalom kifejező formában (perfectio cum claritate)².

Minthogy Isten a végtelen lét a legtisztább tökéletességben, és szín-értelem ennek átvilágítottága: a tökéletes isteni tartalom, léttartalom megfelelő kifejezést nyer egy kimerítő ismerettényben, egy eszmében, mely felöleli ama végtelen lét teljes tartalmát, és pedig a tartalomnak megfelelő intenzitással.

Isten az abszolút szépség és minden teremtett szépségnek és művészetnek ősforrása.

Az ember Krisztus a Szentháromság kifelé ható tevékenységének új kozmosza, új törvényekkel és új létformákkal, új szépségekkel és értékekkel, melyeknek a teológia csak halvány körvonalait tudja megrajzolni.

A kereszténységnek kellett jönni, hogy megmutassa a tökéletes embert, először az első emberben, Ádámban, aki érintetlen szépségben került ki a Teremtő kezéből;

és aztán hasonlíthatatlanul külön kiadásban Krisztusban. Szent Pál szerint (1Kor 15,47) az első ember földből való, mindenesetre a Teremtőnek kezéből épp kikerült még szüzi földnek földillatával és termékeny szépségével; de mégis csak homo terrestris.³ Krisztus azonban nem ennek a földnek talaján fakadt, hanem közvetlenül az örök Istenségnek tövén sarjadt, és ezért az istenség minden tisztaságát és szépségét hordozza: homo caelestis⁴.

Az Istennel való társalgás földöntúli szépségbe öltözteti az elragadtatott szenteket, és a Horeb hegyéről leszálló Mózesnek emberfölötti ragyogását nem bírja el a nép vakoskodó szeme. Milyen új világ hajnallik ki a psziché mélységéből ott, ahol a lélek nemcsak nézi az Istent, hanem az éntudat közösségében van vele, ahol ő maga az, és ezért a gondolati és akarati élet minden régiójában maga az Istenség pecsételi meg és mártja meg tulajdon tökéletessége tiszta tüzében;

értelem, melyben nincs tévedésnek és tudatlanságnak homálya, kapkodásnak tétovasága; érzelemvilág, melyben nincs hányódás és tisztatlanság, hanem csak bensőség, tisztaság és lendület;

törekvés, melyben nincsenek lankadtságok, elkalandozások, vargabetűk, hanem az Isten és emberszeretésnek föltétlen uralma;

lélek, amelyben benne van minden tragikum mélysége annak végzetessége nélkül, minden emberi színesség és gazdagság annak kábítása nélkül!

Ha Milton tolla megtántorodott és megbokrosodott, mikor egy angyalnak szépségét kellett leírni, ki az, aki egy új Canticum Canticorum⁵ izzó színeivel és tüzével rendelkezik, hogy csak meg is kísérelje megénekelni a pulcherrimus hominum⁶-ot?

Schütz Antal

¹ szép, ami szemnek tetszik

² fénylő tökéletesség

³ földi ember

⁴ égi ember

⁵ Énekek Éneke

⁶ a Legszebb Ember

Szépséged fénye árad

Jézus, Te vagy minden emberi és kozmikus tökéletesség teljessége és csúcsa. Nincs egyetlen olyan szép vonás, finom jóság, elemi erő, ami ne Benned találná tisztult kifejezését és csúcspontját... Ha Téged öllelek, csakugyan egyetlen pontba sűrítve ölelem minden létező lelki együttesét, amit csak adhat nekem a Mindenség és megkívánni késztet...

Lényed csodálatos finomsága oly nagyszerűen sajtolta ki és egyesítette azokat a legértékesebb tulajdonságokat, amelyet magába rejt vagy sugall a Föld, hogy most már tetszésünkre egyiket a másik után határtalanul találjuk Benned, minden gyönyörűséget magadba foglaló Kenyér!

Munkánk: szeretettől vibráló együtt dolgozás. Ezt tesszük Isten kezébe, aki azon munkálkodik, hogy feldíszítsen és előkészítsen minket és a Világot a végső egyesülésre – az áldozaton keresztül. Ha így értelmezzük személyes kiteljesedésünk és megszépülésünk munkálását, akkor az nem más, mint megkezdett ajándék.

Elérem Istent azokban, akiket szeretek. Abban a mértékben érem el Őt általuk, minél inkább lelkivé válunk ők és én. Ugyanígy: Istent ragadom meg a Szépség és Jóság mélyén, – abban a mértékben, minél messzebbre hatolva és egyre fényesebbre tisztított képességekkel keresem a szépet és a jót.

Ha egy szót szabad egy kissé módosítanunk, azt mondhatjuk, hogy a Kereszténység nagy misztériuma nem éppen az Isten megjelenése, hanem Átsugárzása a Világmindenségen.

Igen, Uram, nemcsak a ráeső fény, hanem a beható sugárzás. Nem a Te Epifániád, Jézus, hanem a Te Diafániád, Átragyogásod a Világon.

Dicsőséges Krisztus,

Te vagy az Anyag ölen titokzatosan szétáradó Erő és vakítóan fénylő Központ, amelyben találkozik a Sokféle Valóság számtalan rostja. Győzhetetlen Hatalom vagy, akárcsak a Világ és meleg, mint maga az Élet. Kezed fogja egybe a csillagokat. Te vagy az első és az utolsó, a meghalt és a feltámadott.

Te gyűjtesz áradó egységedbe minden szépséget, minden ízt, minden erőt, minden formaváltozatot. Téged keresett kiáltó szavam, mely oly messzire ér, mint a Mindenség. Csakugyan Te vagy Uram és Istenem!

Vonzásodra csodálatosan összefonódik a teremtmények megkapó szépsége és elégtelensége, marasztaló bája és komiszága, kétségbeejtő gyöngesége és elrémítő ereje. Velük tágítsd ki szívemet, majd csöndes szenvtelenséggel csitítsd el. Mutasd meg mi az igaz tisztaság: nem a dolgoktól elszakító vérszegénység, hanem a minden szépségben átható lendület...

Istenem, minden örömöm és sikerem, egész életem értelme és szomjúvágyam ehhez az alapvető látomáshoz fűződik: Te ragyogsz a Mindenségben.

Azon a ponton túl,
 ahol befejeztem elmélkedésemet, az a Létező,
 akiben megfelelőképpen vált személyessé a legfelső
 kozmikus Erőtér,
 saját tetszése szerint nyilatkoztatja ki
 Arca és Szíve szépségét.

Dicsőítselek meg,
 nyilvánítsalak ki a végsőkig a még hátra levő időben,

és főleg végem által, Életemnek ez a vége ne legyen szerencsétlen, teljes szépségben menjek el!

Márpedig gyökeresen kishitűnek érzem magam, képtelennek, hogy megtegyem a lépést!

Utolsó tevékeny éveimet, haláloamat reménytelenül Reád bízom Jézus: ne gyengítsék meg azt, amit annyira szerettem volna befejezni Érted!

Teilhard de Chardin

Könyörgés Krisztushoz

Mindenkinek szüksége van rád, azoknak is, akik nem tudják, és akik nem tudják, azoknak még inkább, mint azoknak, akik tudják. Az éhes azt képzei, hogy kenyér után kell járnia, pedig rád éhezik; a szomjas azt hiszi, hogy vízre volna szüksége, pedig rád szomjazik; a beteg úgy érzi, hogy egészségéért epekedik, pedig az ő baja az, hogy távol vagy tőle.

Aki a szépséget keresi a világban, az tudtán kívül is téged keres, aki magad vagy a teljes-tökéletes szépség; aki gondolataiban az igazságot kergeti, akaratlanul is téged kíván, aki az egyetlen megtudni érdemes igazság vagy; és aki a békéért töri magát, téged keres, az egyetlen békességet, amelyben a legzaklatottabb szívek is megnyugvást találhatnak...

Te tudod, mily nagy szükség van éppen ebben az időben a te tekintetedre és a te szavadra...

És minden szeretet, amit ki tudunk facsarni kiégett szívünkéből, érted fog égni, Keresztrefeszített, ki meggyötörtéttél a mi szeretetünkért s aki most minket gyötörsz engesztelhetetlen szereteted minden hatalmával.

Giovanni Papini

Gyönyörű család

Könyörgés

Te vagy a Rendező s a Szerző.
Ragyogtasd fel gyönyörű orcád,
Hadd villanjon le a világra
Arcod tükréből a mennyország!

Harsányi Lajos

Barátunknak szépsége

Annak tehát, aki azt kérdezi tőlünk, hogy miért szeretjük isteni Mesterünket, úgy válaszolhatnánk, mint Montaigne: „Szeretem őt, mert ő ő, mert Jézus ő.” Mindamellet imádandó személyében megfigyelhetünk olyan vonásokat, amelyek leginkább megleptek minket és ezek az ő erkölcsi képéből kiemelkedő vonások a szépség, a nagylelkűség és a finomság.

Itt csak erkölcsi szépségéről fogunk beszélni, amit a ragyogó tehetségek harmonikus egységének lehetne nevezni. Jézusban páratlan képességek vannak és éppen ezért a Jelenések könyve joggal mutatja be őt, amint hét tündöklő csillagot tart kezében. Ő az emberi képességeket a legmagasabb fokra emelte. Amikor az ő tudásáról, gyöngédségéről, hősiességéről beszélnek, ezeket a szavakat abszolút értelemben kell venni... Ő a maga

tökéletességében megvalósította az emberi eszményt s őt sohasem lehet meghaladni. Benne nemcsak a fényes tulajdonságokat kell csodálni, hanem azoknak az egymáshoz kapcsolódását és egyensúlyát is...

Ezt a lelki szépséget, amely a rendnek a fénye, mi nem úgy csodáljuk, mint egy távoli csillagot, azzal az érzéssel, hogy az a végtelenben van. Közelről érint minket, mert az a barátunk, mégpedig milyen barátunknak a szépsége!

Nagy gondolat az Oltáriszentség, amely minden szívnek legnemesebbjéből eredt. És az emberré lett Szeretetnek a leleményessége előtt ki tudná megállni, hogy föl ne kiáltson: Túlágosan szép ahhoz, hogy ne legyen isteni!

Henri Morice

Szépség és fönség

Ez a szépség és fönség – (az örök életben) – nem egy dolog hideg pompája, hanem a személyes igazság és személyes szeretet melege és ragyogása. Az ember az isteni Ten-ek néz az arcába, aki maga az igazság és szentség, a szeretet és igazságosság, a hatalom és bölcsesség. A szeretetet és az igazságot nem szemlélhetjük egy személyben anélkül, hogy létre ne jöjjön a személyes kapcsolat, s ez már párbeszéd. Ezért az üdvösséget úgy írhatjuk le, mint a tökéletessé vált ember párbeszédét a személyes igazsággal és szeretettel, vagy még inkább azzal a szeretettel, amely egyúttal igazság, és azzal az igazsággal, amely egyúttal a szeretet.

M. Shmaus

A szépség mosolya

Az emberi megváltásnak három forrása van: a jóság, az igazság és a szépség.

Az élet rútságától a természethez kell menekülnünk. A természetben mindenütt nyitva áll előttünk a szépség. Ahol természet van, ott szépség is van, csak meg kell látni azt, az embereket hozzá kell szoktatni, rá kell nevelni, hogy megnézzék az őket körülfogó gyönyörű világot. Sok ember van, akit csak hatalmas vízesések, Niagarák, Dolomitok, vérvörös naplementék, égbenyúló havasok hangolnak lelkesedésre, mint ahogy az elvadult ivót csak a legnehezebb whisky izgatja.

Mennél finomabb akkordokra van lelkünk hangolva, annál könnyebben meglátjuk Istent egy lepke szárnyán, egy zúzvara művészi sugárszerkezetében is. Mert a szépség nyelvén Isten beszél hozzánk. Mint Schiller mondja: „Die Schönheit ist das Unendliche – endlich dargestellt.”

Legmagasztosabb, amit a bölcsek kigondoltak s a még bölcsebbek megvalósítottak... szépen élni!

Arisztotelész mutat rá arra, hogy a tragédia hatása: a katharxis, a tisztulás, a felemelkedés, de tágabb értelemben minden szépség ilyen tisztuláshoz vezet. Aki a szépet szereti, az nem lehet pesszimista, annak egy csokor hóvirág elég, hogy napját fénnel és mosollyal szórja tele.

Isten maga is pazarolja a szépséget. Szeretni!... maga is annyi, mint megszépíteni.

Perlaky Lajos

Megfoghatatlanul fenséges

Az Isten általános élmény, megtapasztalás, amit csak valami ostoba racionalizmus és ennek megfelelő teológia homályosít el.

A természettudomány sehol sem fedezett föl valami Istent, az ismeretkritika bebizonyítja az istenismeret lehetetlenségét, a lélek azzal az állítással hozakodik elő, hogy megtapasztalta Istent.

Az Isten közvetlenül átélhető lelki tény. Ha ez nem volna így, akkor Istenről soha szó sem esett volna. A tény önmagában véve érvényes anélkül, hogy bármiféle, pszichológián kívüli bizonyítékokra volna szüksége, és hozzáférhetetlen a nem lélektani kritika mindennemű formája számára. Akár a legközvetlenebb s ezzel a legvalóságosabb élmény is lehet, amin nincs semmi megmosolyogni vagy kétségbevonni való.

Isten, emberi segítség nélkül, megfoghatatlanul fenséges és egyben félelmetesen ellentmondásos képet alkotott magáról, és ezt mint archetípust, *archetüpon főszt* (ősképi fényt) a tudattalanba tette, nem azért, hogy minden idők és tájak teológusai ennek vitatásában hajba kapjanak, hanem hogy az ember ha nem arcátlan –

rápillanthasson lelkének csöndjében egy vele rokon, saját lelki szubsztanciájából fölépített képre, amely mindazt magában foglalja, amit bármikor is kigondol majd magának isteneiről vagy tulajdon lélekmélyéről.

„Tökéletességünk azonban Krisztus”, mivel ő jelenti a tökéletes istenképet.

Krisztus szemlélteti mélymagunk archetípusát. Az isteni vagy mennyei jelleg teljességét jeleníti meg, azt a megdicsőült embert, istenfiát, aki bűn nélkül való, sine macula peccati... Krisztus az igazi *imago Dei*: Isten képmása, akinek hasonlatosságára lett teremtve a mi belső emberünk láthatatlanul, testetlenül és halhatatlanul.

Az alkotó misztikus hajdanán is keresztje volt az egyháznak. De ezeknek az embereknek köszönheti az emberiség saját legjavát.

Teljes szerénységgel tartozunk beérni azzal, hogy minden emberi tudás korlátozott, és kegyelmi ajándéknak tartani, ha a kikutathatatlanságból valamely élmény, megtapasztalás jutna osztályrészünkül. Amit az emberek kezdettől fogva Istennek neveztek, az minden további nélkül Kikutathatatlan.

C. G. Jung

„Boldoggá tett minden, ami szép”

A Mindennevű

I.

Mindennevű, hogyan szólítsalak?

Mindenarcú, hogyan tapintsalak?

Mindenszívű, hogyan szeresselek?

VI.
Ablakomat megkoccintja a szél.
Értem: sétálni hívsz. Megyek.

VII.
Fuvoláz felettem a lomb.
Altass el engem.

VIII.
Szeszélyes az erdei ösvény.
Jöttem utánad.
A patak vize csillan.
Térdelve hajlok föléd.
Oltsd el szomjúságomat.

XIII.
Mezítlábas asszony az országúton.
Kenyeret visz, abroszba kötve.
Szép kerek gyürkés cipót.
Teli a levegő kenyérillattal.
Teli a lelkem illatoddal.

Imádság a hegyen

Nincsen szavam: én téged láttalak,
S oly kicsiny minden ott, ahol Te vagy!
Oly nem-fontos, ami nem Te vagy!
Elvesztegetett minden szó nekem,
Mely nem egyedül Téged dicsér!

Ó engedd, csak azt mondanom,
Amivel lelkem színültig tele:
Az egyetlenegy boldog dadogást:
Hogy *vagy, vagy, vagy*, ó milyen nagyszerű!
Hogy én *nekem* vagy! milyen édes, édes!
Hogy Te *vagy, nagy vagy, szép vagy, jó vagy, szent vagy!*

Jézusban emberi szépséggé lett Isten

Az esztétikai Abszolútum minden posztulátumát legtökéletesebben a keresztény istenfogalom elégíti ki. Ebben is megmutatkozik a kereszténységnek hasonlíthatatlanul emberi volta. Ez az Isten immanens is, – „őbenne élünk, mozgunk és vagyunk” – transzcendens is: úgy különbözik a világtól, mint szobrász a szobortól.

Személyes és Teremtő: a szó legteljesebb értelmében művész. Saját „dicsőségére”, végtelen gazdagságának kinyilatkoztatására alkotta a világot, tehát „minden mulandó csak hasonlat”: az Ő szimbóluma. Saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert, tehát még a vallomás elv is megvalósul benne.

Dualisztikus, – testi, lelki lényé teremtette: ebben gyökerezik az egész emberi magatartásnak (tehát az esztétikai élménynek is) egyszerre érzéki-szellemi természete.

Végül még egy nagyszerű esztétikailag kimondhatatlanul termékeny gondolata a keresztény istentannak: a Második Isteni Személy, az Örök Ige, – az Isten „dicsőségének fénye és lényegének képmása” (Zsid 1,13), mint az Öröktől való Bölcsesség, az Atyával együtt teremtett és játszadozott színe előtt (Bölcs 8,30) – testté lőn és közöttünk lakozék, és láttuk az ő dicsőségét (Jn 1,5): benne, az Istenemberben, alkotóművész és műalkotás, esztétikai valóság és esztétikai érték, titokzatos egységgé forr össze.

Benne Isten, a „szépség szerzője” (Bölcs 13,3) és a „mindenség művésze” (Bölcs 7,21) *emberi szépséggé*, művé lett: legnagyobb történelmi szimbóluma, de egyszersmind élő valósága is az Abszolútumnak. A keresztény ember számára a művészetben és az esztétikumban sem adott más név, melyben üdvözlünk lehetne.

Így az esztétikai elmélkedés az embert eligazítja az Abszolútum felé: kézen fogva vezet el a tengerpartig, ott elereszti a kezét és egy alig észrevehető, finom kézmozdulattal kimutat a Parttalan Végtelenbe: a tudomány itt elnémul. Itt már a *sensus Numinis* vezet tovább.

Mozart, hegedűverseny

Mozart hegedűverseny6
Ojsztrah játszik Stradivariusán.
Alázd meg magad szeleburdi versem,
Némulj imára szám.

Egy pillantás az emberi arc mögé.
Egy dobbanás az emberszíven át...
Ember, a szépség a hazád!
Te nem lehetsz az ördögé.

Csak egy pillantás befelé, magadra,
Ahol e percben bűg a végtelen,
Még egy szívdobbanás, és megjelen
Lelked vásznán a boldog Isten arca.

Te Deum

Téged Isten dicsérlek
és hálát adok mindenért.

Hogy megmutattál mindent, ami szép
és megmutattál mindent, ami rút, hála legyen.

Hogy boldoggá tett minden, ami szép
és ami rút, nem tett boldogtalanná, hála legyen.

Sik Sándor

Én és Te

A viszonyok vonalainak meghosszabbításai az örök Te-ben metszik egymást.

Minden külön Te egy-egy pillantás feléje. Minden külön Te által az alapszó az örök Te-t szólítja meg. A minden lényekben benne lévő Te ezen közvetítő voltából származik a

hozzájuk való viszony beteljesülése és beteljesületlensége. A velünk született Te megvalósul minden viszonyban, és nem teljesül be semelyikben se.

Ha eltekintünk a világtól, ez nem segít Istenhez; ha a világra meredünk, az sem segít hozzá; de aki a világot benne szemléli, az Ő jelenlétében él.

Nem találjuk meg Istent, ha a világban maradunk, nem találjuk meg Istent, ha kimegyünk a világból. Aki egész lényével indul el a neki szánt Te felé, és minden világbeli lényt hozzá visz, megtalálja őt, akit keresni nem lehet.

Valóban Isten „az egészen más”, de ő az egészen ugyanaz is: az egészen jelenvaló. Valóban ő a *mysterium tremendum*, mely megjelenik és leigáz; de ő a magától értetődő titka is, amely közelebb van hozzám, mint az Én-em.

Martin Buber

Isten szép

Isten szeret bennünket, aki Istenként szeretetreméltó. Ezt értjük ezen, amikor így szólunk: Isten szép.

Nem ismerhetjük félre, mert Isten úgy dicsőséges, hogy örömet sugároz ki, és mindazzal együtt, ami lényege, nem szépség nélküli, hanem szépséges.

Karl Barth

A szépség szentség

Nem igaz, hogy a szentek és a nagy szemlélődők sohasem vették észre a teremtményeket, hogy nem értették meg és nem értékelték a világot s a benne élő embereket, mindazt, amit láttak, hallottak.

El tudod képzelni, hogy szeretetünk Isten iránt összefér azok gyűlöletével, amelyek Őt tükrözik vissza és mindenütt róla beszélnek?

A szent megszentel minden szépséget és Isten dicsőségére ajánl föl mindent, amit megérint...

Az élő és növekvő dolgok, élettelen tárgyak, állatok, virágok s az egész természet formáival és egyedi jellegzetességeivel együtt: szentek Isten színe előtt.

Belső lényegük adja szentségüket.

Ennek a kis csikónak különös, esetlen szépsége ezen az áprilisi napon, ezen a mezőn, e felhők alatt: olyan szentség, amelyet Isten művészete szentelt Magának, és az Ő dicsőségét hirdeti.

Thomas Merton

Szép lányra mosolyogni

A vallás nehéz, sötét, szenvedő, aszketikus, önmegtagadó útját minden ember ismeri. De van úgy, pillanatokra, hogy a Nap is felragyog. Religion is not our burden, but our privilege – a vallás nem teher, hanem kiváltság. S ez a kiváltság ilyen percekben, a legnagyobb vallásos időkben: Isten gyermekének lenni. Néhány misztikus beszél róla, és volt valaki, aki ebben az

epiphóitésziszben élt, Isten egyik legkedvesebb gyermeke: Szent Ferenc. Ő értette, hogy enni, aludni, fürödni, virágban gyönyörködni, szép lányra mosolyogni, sétálni, játszani lehet ima, és tényleg ima, ha az ember Isten gyermeke s megbékült szívében az isteni jóság az emberre néz.

Isten veled örül, mert ő van a tenger méltóságában és a ragyogó égben, az illatos cigarettában és a cukros fűgében. De csak gyermekei tudják ezt, azok a gyermekeik, akik megilletődnek, amikor a tengerbe lépnek és felhevült bőrükön a hús víz megpezsztül. Ő, nevetve imádkozni, s a tündöklő nyárba kiáltani: Milyen jó a Te gyermekednek lenni, – drága jó Atyám szeretnék a nyakadba ugrani, hogy szeretem, ha magadhoz szorítanál, és azt mondanád: Ha szíved túlrad és eléri a tisztaság perceit, neved és örülj, s aztán eredj és beszélj a világnak erről az örömről.

Jézus arcáról a pléróphoria sugárzik, a szív közvetlen bizonyosságának nyugalma. Nincs látvány, amely ezen az arcon önmagát ne jelezné, de nincs, amely az örökben megtisztult kedély világosságát zavarná. Jézus az isteni irgalmat önmagában maradéktalanul megvalósította, azt a gyengédséget, amely az emberfölötti tudásból, és azt a szelídséget, amely a megmérhetetlen erő hatalmából fakad. Jézus hangja nem inog, egyenes és rövid, mindent egyszer mond, és ez elég.

Aki mélyebben gyönyörködik a tavaszban, az mélyebben gyönyörködik a művészetben és minden szépségben. Az egyik szenvedély nem rontja a másikat, ha pozitív, hanem saját tüzét átadja, s azt éleszti.

A szépség nem jelleg, amit el lehet veszíteni; a szépség nem tulajdonság, hanem Istenhez való hasonlóság.

Hamvas Béla

Istennek elragadó szépsége

Az Úr feltámadása – és ami előtte a Színeváltozás hegyén történt – megnyitja előttünk az átalakulásnak izzó, isteni magvát. Az Úr teste megdicsőül, ezzel fejeződik ki belső dicsősége. De a megdicsőült Úr él. Él és hat. Magához vonja a világot és azt titokzatos, megdicsőült testének egyetlen nagy titkává akarja tenni. Nemcsak az embereket, de minden teremtményt, hogy így Krisztusban mint „főben egyesüljön minden, ami a mennyben és a földön van”. Legyen az egész teremtés egy egység, amelyet áthat az ő istenemberi életének ereje. Ebben az egységben van minden élet. Ebben van minden fény. És mindez nem más, mint egyetlen *szépséges* szeretet.

Milyen csodálatosan beszél erről az Apokalipszis! Egymás után jelennek meg benne a dicsőséget sugárzó arcok: hatalmas kórusok, a trón körül fehér ruhába öltözött, aranykoronás vének, akik leborulnak és imádják az örökön-örökké élőt... Dicséretet zengő nagy sokaság, „a dicséret úgy hangzik, mint hatalmas tömeg moraja, mint a nagy vizek zúgása, mint zengő mennydörgés robaja”... Magas trón előtt arany gyertyatartók, lobogó fáklyák. A trón aranyon, kristályon és zafíron áll. Az égi város falai drágakőből épültek, kapuit gyöngyből faragták, utcái tükörfényes színaranyból vannak. Minden mértéket felülmúló dicsőség elképzelhetetlen képekben kifejezve... A városnak nincs szüksége sem Napra, sem Holdra, mert világossága a Bárány és Isten dicsősége ragyogja be. Táplálékot az élet fáinak gyümölcse ad, ezek egy kristály vizű folyó partján – az élet vize mellett nőnek... Mindez csak hasonlat. Annak a szépségnek elképzelése, amely az Isten erejéből történő átalakuláskor – amikor megnyilvánul Isten gyermekeinek a dicsősége – minden teremtményből elő fog törni. Istennek erre az elragadó szépségére utal a titkos hang is, amikor hírül adja, hogy a szent város alászáll az égből és menyasszonyként megy a Bárány elé.

Romano Guardini

A szépség maga az Isten

Búcsú

Elmegy lassan a berek, az erdő,
El a nádas, a tél, a nyár,
A hegy, a völgy, a nappal és az éjjel.
A szemem-látta egész határ.
Elmegy? talán mégsem egészen,
Meglátom talán az örök vízen,
Hiszen a szépség maga az Isten.
S lelkemben ott lesz: hiszem, hiszem.

Fekete István

Mindenben látható

Jelenlét

Nézz föl az égre: ott van
felhők és csillagok közt.

Pillants körül a földön:
ott van fűben, virágban,
állatok ámuló szemében,
emberek arcán.

Áss le a föld alá:
csontokból és kőületekből
szándékainak lábnyoma dereng feléd.

Mindenütt láthatatlan.

Mindenben látható.

Rónay György

A szerelmes imádat szépségében túlrad

Ne mondják, hogy a keresztény művész lehetetlen. Bízvást mondhatjuk, hogy nehéz, kétszeresen vagy méginkább négyzetesen nehéz, mert nehéz művésznak lenni s nagyon nehéz kereszténynek lenni, és mert a teljes nehézség nem egyszerű összege e kettőnek, hanem egyiknek a másikkal való szorzata, két abszolút értéket kell közös nevezőre hozni.

Elmondhatjuk, hogy e nehézség vérverejtékezéssé válik, ha az egész kor távol él Krisztustól, hiszen a Művész nagy mértékben függ korának szellemétől. De volt-e valaha is úgy, hogy a bátorság kiveszett a földről?

Hozzá kell tenni, ezt, hogy a művészt, ha bárhol és bármikor is a nagyságnak meg a tisztaságnak bizonyos fokára hágott, lehetett egyiptomi, görög vagy kínai, már keresztény

volt, reménye szerint keresztény, mivel a spiritualitás ragyogása minden alakzatban az Evangélium isteni arányainak ígérete.

Az „inspiráció” nem csupán mitológiai hozomány. A valódi inspiráció nem a műzsák kegye, hanem az élő Istené: a természet rendszerének különös megmozdulása, amellyel, ha neki tetszik, a legfőbb Intelligencia értelemmel nem mérhető mozgalmat támaszt a művészen, amely míg fölemeli őket, föl is szabadítja a művészek összes energiáit, hogy általuk mában álljon az embernek e lendülettel követni vagy irányán változtatni. Ez a teremtő Istentől származó ihlet a természetfeletti inspirációnak egy változata.

Ha a mű szépsége keresztényi, ez azt jelenti, hogy a művész minden vonzalmát ilyen szépség iránt táplálja, minthogy a szeretet által jelen van Krisztus. Alkotásának fő értéke így hát a szeretet, mert ebből sarjadt, s ez mintegy hangszerként bánik a tehetség erőivel. (...)

Meg kell figyelni a liturgiát, ez a keresztény formavilág transzcendens, legsajátabb típusa: a Szentlélek alkotta a maga számára, hogy örömét lelje benne.

És a liturgia nem változhatatlan. Követi az idők haladását, benne megfiatalodik az örökkévalóság. A maronita vagy pravoszláv liturgia nem azonos a rómaival. Számos vidéke van az égnek is.

Semmi sem lehet szebb a nagymisénél: lassú tánc a frigyszekrény előtt, fenségesebb, mint a csillagsereg vonulása. Nem keresett szépség van benne, mert az Egyház nem ad dekoratív motívumokra, nem akarja megtéveszteni a szíveket. Nem akar mást, csak imádni és egyesülni a Megváltóval, és mégis ez a szerelmes imádat túlradó szépségében.

Jacques Maritain

A nyolc boldogság

Ismered a kristályt?
 Az omló vizesést, a félénk harmatot?
 Láttad az égnek napjárta színét?
 Egy sem oly tiszta, mint a lélek,
 Ha fényforrására visszanéz
 És ámulva szól: ez én vagyok.
 És hallgat, mint a szótlan tengerszemek,
 Ha rájuk néz az ég
 S a vízbe istenarcot rajzol
 A napszínű felhő.
 És hallhat mint a fehér hegyorom
 Ha gyopárkoszorúsan, mint jegyeslány
 Várja kedvesét.
 A Végtelen az ő szerelmes!...
 A tiszta lélek a földet nem illetve jár
 És lát és mélyed és válaszol,
 Mert nincsen egyedül soha.
 Szerelmesen
 Szent okába merülten
 Sajnálja, ha külön léte van
 És énekel: óh én forrásom
 Tüntess el engem önmagadban...

Dienes Valéria

Az Ő szépsége

Az imitatio Christi, úgy érzem, *egyetemes* fogalom, s nemcsak vallásos, de morális, sőt esztétikai elv is. József Attila kommunista volt ugyan, de hiszem, sőt tudom, hogy a Hegyi Beszéd erkölcsi és esztétikai szépsége, ereje mérhetetlenül közel állt szívéhez...

Mi jobbat kívánhatnánk, mint az „imitatio Christi” fogalmának kiszélesítését, s épp a hívő katolikusok részéről... amilyen mértékben hiányolhatjuk saját magunkban Jézust, oly mértékben kötelességünk felismerni őt másokban. Az ő szépsége, tisztasága, édessége, gyengédsége, amilyen egyszeri, épp oly egyetemes is. Hogy Istennek valóban képmásai vagyunk, az valójában Jézusban realizálódik.

A szerelmes kifogyhatatlanul nézi a kedves arcot, ami nem lakatja jól, de elfordulni se engedi. A jó művész – ihletett állapotban – a világ legjelentéktelenebb dolgait képes így szemlélni. S ez csak úgy lehetséges, hogy a világ minden ízében szép. Minél csúnyább a látszat, annál valószínűbb az ihlet, s autentikusabb a szépség, mit a látszat mögött a művész ilyenkor megragad. S ez elég. A művész közvetítése által – anélkül, hogy bármit változtatna tárgyán – a műalkotás létrejött.

Pilinszky János

„Milyen szép az Isten!”

Tegnap

Erdőt, hegyet, tengert, folyót,
kék cinkét, csecsemőt, ha láttam,
Lelkem csak azt mondogatta:
milyen szép az Isten!

Zelk Zoltán

Isten szépségének élvezése

A Szentlélek értelmünket is megszenteli: saját látásával ruház fel minket. Emberi ismerettel kezdődik ez, de felemelkedik az Isten boldogító látásához.

Itt nincs sok filozófia, következtetés, mert ez az ajándék egyszerre adja a tudomány ajándékát: Isten szépségének élvezését a teremtményeken keresztül. Ha magunkra volnánk hagyatva, akkor talán nem sokat vennénk ki egy nefelejcs vagy gyöngyvirág szemlélésével Isten szépségéből. De a tudomány látóvá tesz és a kis kék csoda mögött megsejtjük a Végtelen Szépséget, a kis fehér harangocskák mintegy imádásra hívogatnak bennünket. Ugyanezt a nagy istenélményt kelti egy bogárka vagy színes pillangó éppen úgy, mint a viharok vagy villámok szemlélése. Mindig más és más isteni tulajdonság jut eszünkbe, más és más oldalról gyönyörködünk az Istenben.

Azt is mondhatjuk, hogy a teremtményeken keresztül mintegy lépcsőn emelkedünk fel az Istenhez. Sokan nem tudnak elvontan elmélkedni, nem képesek mindjárt Istenre gondolni. De amikor a természet nagy templomába lépnek, akkor mintegy megnyílik a szemük és egyszerre szárnyra kél a lélek. Már nem annyira a nagy természetet járja, hanem az eget. Túlemelkedik a felhőkön és átfogja a nagy világot, magasságában, mélységében és minden

irányú szélességében, és ezen is túl vagy mindebben meglátja, imádja, szereti, szemléli az egyetlen Egyet, a világmindenség Urát, szép és hatalmas Istent.

Palánkay Gausz Tibor

„Mi szépségekben szíven üt”

A Szentlélek himnusza

A Lelket várom a Nagyszerűt,
Mi Szépségekben szíven üt.
A Lelket, ki az Atyától lett
s a vizek felett lebegett.
A Lelket, akiben élet forr,
És rózsáival teleszór.

Vallomás

egésznap a labdarózsák a nap a nap a nap
pacsirtadallal rádcseppen a fény a fény a fény
ölelnek lengeteg órák a szél a szél a szél
glokszániákon harangoz a dél a dél a dél
most közelebb van szívemhez az ég

Emberfia

kerestelek könyvekben tudásban
kerestelek technikában
kerestelek tanban haladásban
divatban kételkedésben filozófiában
s nem találtalak
s egyszerre elémléptél anyám szívében
egy gyermek szemében egy virág mosolyában

Pusztai Sándor

Szépség a mindennapokban

Isten, a tökéletes Szépség, teleszórta az életet a szépség szikráival. Csak szem kell hozzá, hogy észrevegyük.

Ott van körülöttünk a természet a maga szépségeivel... Nem ok nélkül mondogatták a szentek, hogy egy szál virág előtt az örök Szépségbe feledkeznek bele. Milyen kevesen vannak ma technicizált világunkban, akik a Kis Herceg módján élvezik a naplemente, vagy éppen a napfölkelte csodálatos ingyen színjátékát; akik észreveszik a viharban a villámok grandiózus pompáját, az utána fölívelő szivárványt; a csillagos ég bársonyát; akik a téli hópelyhek szüzi szépségét nem csak a széttaposott sárként ismerik! Vagy ott van körülöttünk az Állatvilág eleven, ugrándozó, változatos szépsége, a karcsú öztől a kézből falatozó kecses mókusig, a játszadozó kismacskától a tarka pillangóig és a feketerigóig. Folytathatnánk még soká.

A modern technika is sok példát nyújt a szépségnek. Egy célszerűen megtervezett és szinte „lelkesen” dolgozó gép, egy elegáns autó, egy ragyogóan tiszta operációs terem a maga műszereivel, egy esztétika követelményeivel is számoló nagy építmény vagy emlékmű hozzátartozik mai életünk szépségeihez.

Mennyi szépség az emberekben, akikkel találkozunk! És itt nem madonnaarcokra vagy Adoniszokra kell gondolni. Egy fiatal lányarc még szinte fanyar-habozó nyiladozása – egy hófehér hajú, piros arcú, bölcs mosolyú öregúr – egy ezerráncú, tiszta szemű, kedves néni – két szerelemben összeforrott házastárs, amint egymásra néz, és szinte külsejében is hasonul egymáshoz... Itt járnak, itt élnek körülöttünk a Teremtő rekeművei, hisz végtére minden ember az, és mi akárhányszor csak kellemetlen terhet, úti akadályt látunk bennük!

Egy szóval: kinyílik a Szépségnek arra a gazdag változatosságára, amely napról napra körülvesz bennünket: ez az első lépés; az észrevezés, a befogadás.

Jézus Krisztusban „Isten, a szépség szerzője” (Bölcs 13,3) és a „mindenség művésze” (Bölcs 7,21) emberi szépséggé, „mű”-vé lett: legnagyobb történelmi szimbóluma, de egyszersmind élő valósága is az Abszolútumnak. A keresztény ember számára az esztétikumban sem adatott más név, amelyben üdvözlünk lehet, így az esztétikai elmélkedés eligazítja az embert az Abszolútum felé: „Kézen fogva vezeti el a tengerpartig, ott elereszti a kezét és egy alig észrevehető, finom kézmozdulattal kimutat a Parttalan Végtelenbe” (Sík Sándor).

Kardos Klára

A világ titkos lényege a szépség

Bár a keresztény ember számára nem lehetséges a tisztán esztétikai életvitel (Kierkegaard), mivel a tiszta szép csak az eljövendő üdvösségben valósul meg, azért a hívő számára a világnak legalábbis titkos lényege mégis a szépség, mert a föld szívében (Mt 12,40) nem Isten szenvedő szolgája van, aki nem szép és nem ékes (Iz 53,2), hanem Isten dicsősége, szolgájának szenvedése által.

A világ ugyanaz, mint az „ég és a föld”, a világ Isten kinyilatkoztatása, Isten dicsőségének kinyilvánítása, tehát jó, értelmes és szép, a világ Isten önközlésének szabadon és szeretetben teremtett címzettje (Jn 3,16), nem elválasztja az embert Istentől, hanem közvetíti Isten és ember között, amint ez főképp a megtestesülésben válik világossá.

Karl Rahner

A mérhetetlen szépség

...az Örökkévaló jelen van a történelemben, főleg azok révén, akik látszólag a legkevesebbet tesznek: a Boldogságok népe, a vértanúk, a szentek révén. Az ő névtelenségük magáé Istené, és ezt tudják. Nélkülük értelmetlen lenne a történelem folyása (...), mert semmi sem lenne belőle megmentve, még a mérhetetlen szépség egy szikrája sem. Mert itt a földön a szépség hordozza a legfőbb jelentést: nem más, mint kiáltás az értelem felé, amely annyira hiányzik, hogy éppen ez a hiány alkotja – paradox módon – a szépség lényegét és

tökéletességét. A szentek nélkül nem létezne a szépség, miként mély értelmű szó sem létezne kevesek mérhetetlenül mélyebb csendje nélkül.

Pierre Emmanuel

Imádság a szépség szeretetéért

Jézus, ki több szépséget láttál és fedeztél fel a mezei fűben, mint „Salamon minden pompájában” (Mt 6,29), add ezt a szépségre szomjas lelket és szépséget felfedező szemet,

hogyan az eget – mint Te –
Isten trónjának lássam,
hogyan a földet – mint Te –
lába zsámolyának tartsam
s az emberi történelmet – mint Te
az istengyilkos Jeruzsálemet is –
a nagy Király városának tudjam (Mt 5,35).

Add Uram, lelked mély rezdülésű
hangolhatóságát,
melyen át az élet
legbanálisabb eseményei,
a piacon lármázó gyermekektől kezdve
a lakomát készítő atyáig,
az általad hozott új élet
tükröződéseivé váljanak.

Add szavaidnak és tetteidnek
egész egyéniségednek
azt a páratlan összhangját,
ami lenyűgözte fényével
az elfogatásodra küldött
– magasabb élményekre közismerten
nem fogékony – templomőröket is (Jn 7,46).

Taníts meg arra, hogy formát keressünk
igazságaidnak
és cselekedeteinkkel,
egész életünkkel
a szépség formájában tegyünk
tanúságot Rólad a világban.

Belon Gellért

Dicsőség

Megkíséreltük a keresztény teológia kifejtését a harmadik transzcendentale, a *pulchrum*, a *szép* fényénél, kiegészítve így az igaz és a jó szemszögéből végzett megfontolásokat. A bevezető megmutatja, hogy a keresztény gondolkodás számára milyen elszegényedés

következett abból, hogy egyre jobban lemondtak erről a szemponttól, amely hajdan annyira megjelölte a teológiát.

A teológia az egyetlen tudomány, amelynek tárgya lehet a szépség transzcendentális kategóriája, feltéve, hogy szabad ezt megkísérelnünk.

Görögországban a filozófia egy a teológiával, és az Isten szépségére vonatkozó állítások, az isteni szféra kisugárzó ereje, az eszmék világa, a kozmikus logosz, az Egyből kiáradó központi lelki fény mivoltára vonatkozó tanok egyszerre teológiai és filozófiai elgondolások, lehetetlen a szétválasztás. A világban megjelenő örök lény fényénél az ember megvilágosodik és csodálkozik, filozofál, vagyis a bölcsesség kedvelője.

De legyen szabad még egyszer kifejeznünk véleményünket: a nagy keresztény teológiák, amelyek méltók arra, hogy belépjenek a történelembe, csaknem mind „dilettantizmus” révén épültek ki (ha a mai „tudományos” normákkal mérjük őket), Isten szava „lelkes” és „műkedvelő” hívei által. Mert azt nem mondhatja senki, hogy az egyházatyák csak akkor maradnak a teológia csúcán, amikor – nagyjából igazodva a modern egzaktitás követelményeihez – polemizáltak és definíciókat fogalmaztak meg, de akkor nem, amikor – igen gyakran – szabad rapszódiaiban (költeményekben) áradoztak, konfessziókban, és „elbeszélésekben” fejezték ki hitüket.

Munkám első kötete megmutatta, hogy lehet és kell is az élő Isten kinyilatkoztatását, úgy ahogy azt a keresztény érti, nemcsak igazsága és jósága szempontjából vizsgálni, hanem páratlan ragyogása, szépsége szempontjából is. Mindaz, ami szép és ragyogó a világban: epifánia, megjelenés, a lét hatalmas és rejtett elveinek kisugárzása, fakadó felragyogása egy kifejező alakban. A rejtett, abszolút és szuverén Isten kinyilatkoztatása, amely földi formában jelenik meg a szóban és a történelemben, és végül egy emberi alakban, csakis a természetes szépséggel való analógiaviszony legfelsőbb fokát alkothatja.

Ha igaz az, hogy az isteni kinyilatkoztatás a kegyelem rendjében beteljesíti a teremtett természeteket – vagyis a létezők kölcsönös nyitottságának megadja a végső értelmét és megvilágítja minden világban létező átlátszóságát a lét abszolút princípiuma iránt – akkor mindaz, ami *szép* a világban (tehát az is, ami igaz és jó) e legfelső, mindent túlszárnyaló norma felé van beirányítva.

Hans Urs von Balthasar

A tárgy fölött

Mert fény van minden tárgy fölött.
A fák ragyognak, mint a sark-körök.
S jönnek sorban, derengő végtelen,
fény-sapkában 92 elem,
mind homlokán hordozva mását –
hiszem a test feltámadását.

Nemes Nagy Ágnes

Isten dicsősége

Isten dicsősége valójában nem egyéb, mint saját létezési módja. Ő a lét teljessége, benne minden tökéletesség végtelen. Fönségének megközelítéséhez ezt a létmódot kell elemeznünk. Minden létezőnek három transzcendens sajátsága van: valamilyen egységet alkot, azután kifejezésre juttatja lényegét, természetét, tehát felismerhető vagyis igaz, és végül bizonyos értéket képvisel, tehát jó. Negyedik sajátságának még hozzá vehetjük a *szépséget*, ami abban áll, hogy tetszést kelt a szemlélőben.

Istennek az önértékben (igaz, jó, szép) való tündöklését nevezzük fönségnek.

A világban *szépnek* találjuk a formák, színek összhangját, a törvény és a tett egybecsengését, az igazság, a jóság és szeretet felülkerekedését. Mindez tökéletesen tündöklök az őforrásban, Istenben, aki minden viszonylatban a tiszta összhang, tökéletes befejezettség és viruló élet. Krisztus alakja ezt belevetítette világunkba... arcán az Isten dicsősége ragyogott fel (2Kor 4,6). A szeretet, az irgalom fönsége még a kereszt botrányán is átragyog, és ellensúlyozza az emberi bűn alávalóságát.

Krisztus megváltói tevékenysége óta az isteni szépség természetfeletti vonásokkal is átjárja a létező világot, de rejtett módon. Teljesen csak a világ végén, az új ég és az új föld pompájában tárul fel. Akkor az egész mindenség Isten fönségének tükré lesz. Különösképpen az emberi test, amelyen az istengyermeki méltóság szellemi jegyei ömlenek el. A keresztény életnek, művészetnek, irodalomnak már most feladata, hogy felszínre hozza a rejtett szépséget.

A jellemes ember, a szép családi élet, a rendezett békés, igazságos társadalom, a megbocsátás, a szeretet gyakorlása, az emberi méltóság megbecsülése, az ima bensősége és a vallási liturgia mindennek a rejtett szépségnek a kicsillanása.

A szellemi tudat fölényét mutatja szépérzékünk is...

A hívő ember úgy érzi, amikor a természet szépségéről, csodáiról beszél, akkor az alkotót dicséri, dicsőíti. Ehhez azonban szükséges a természet szeretete és szükség van látó szemre, halló fülre. Aki a szabad természetbe is viszi magával táskarádióját, hogy a virágok színpompája és a madarak éneke helyett jazz-zenét hallgasson, az előtt nem tárulnak fel a szépségek. Pedig az egész világ érettünk van!

Gál Ferenc

Szép arcod

Minden szem

Minden szem szép arcod tükrözi,
minden pilla szemed sátora,
minden hajnal remek mosolyod,
sötét hajad minden éjszaka.

Légy még jobban, mindig énvelem,
meg ne rontson száz hasonlatod,
meg ne szédítsenek részletek,
ezer tárgyban ezer alakod.

Te az Egyedüli légy velem,
Te az Egyszeri, Te az Örök,
kábíts el, hogy érdektelenül
éljek itt a változók között.

Ne lehessek hűtlen soha már,
kényszeríts a jóra Hatalom!
Tétova lábam és szívem,
jaj, ne engedj mást választanom!

Csanád Béla

Végtelen szépség

Minden Tebenned

Uram, minden Tebenned tükröződik:
ami igazság ezen a világon,
azért van csak,
mert Te vagy az Igazság!
S amit a földön életnek nevezünk,
azért él, mert Te vagy az élet!
És minden szép ezen a Földön
általad létezik, Végtelen Szépség!
S boldog csak akkor lehetek,
ha igent mondasz életemre...

Jörg Zink

Az Úr életének ragyogása

Nincs olyan szépség, amiben meg ne mutatkozna a lét titka és ami szép, nem önmagáért van, hanem a mindenért...

Ami szép, az minden létezővel beszél, és minket is megszólít. Ahol valami szép van, ott az ember érzi a napot és a fényt, az angyalokat, a tengerek hatalmasságát, a csillagokat, a szél muzsikáját, de a borzalmas mélységeket is...

Aki látja ezt, ismeri, de meg nem ismeri senki sem. A lét legtisztább, legbensőbb rétegéből származik, mintha még rajta reszketne az Úr teremtő kezének csillogása, életének ragyogása, amit minden teremtménynek átadott, s így vele minden rokon, minden feléje transzcendál és minden tükrözi az Ő csodálatosan kölcsönzött életét. „A szép Isten titkának egy része” (A. Winklhofner).

Silja Walter

A széppel szólítható meg

A legutóbbi IGEN-esten a templomi zenéről volt szó... sajnálatosan gyér érdeklődés mellett roppant igényesen beszéltek a kevesek erről a fontos kérdésről. Mi is ennek a lényege? Az, hogy Isten gyönyörű. És az ember, amióta kultuszt művel, arra törekszik, hogy valami gyönyörűt állítson elő a maga szerény eszközeivel. Olyat, ami Istenhez méltó, mert Isten a széppel szólítható meg.

Czakó Gábor

Szép az Isten, mert jellem és harmónia

Minden ember azt mondja szépnek, ami tetszik neki. De abból, hogy valakinek valami tetszik, még nem következik, hogy *szép* is. –

A szép meghatározása nem könnyű dolog, mert a szépség nem valóság, mert a szép bennünk jön létre képzeletünkben, mert a szép fogalma koronként és időnként változik.

Nyelvünk a szép jelzőt tetszés kifejezésére használja. Így van szép asszony, szép állat, szép virág, szép táj, szép váza stb. és szép lehet egy eszményesített képzelten lény. A szép jelző egyaránt vonatkozhat személyre, bármely élőlényre, látványra, tárgyra, a magunkban megszülető hit által képzeletünkben élő lényre. Ha ez így van, joggal kérdezhetjük, van-e egyáltalán megváltozhatatlan *örök szép*? Van-e olyan szép, amelyet minden kornak minden embere annak tarthat?

Válaszom: van!

A legnagyobb szépteremtény a *Mindenség* (lásd Genézis), ami feltételezi létrehozóját, a *Teremtőt!*

Mint a Biblia írja: „...vette az embert és az Éden kertjébe helyezte, hogy művelje és őrizze (Ter 2,15). Az Édenből való kiűzetése után az első emberpárt körülvevő *természet* szépsége pedig valami olyan varázslat, ami majd minden embert csodálattal tölt el. És bár az ember éppen a kapott értelmével létrehozhat, alkothat *mesterséges szépet*, amiben lehet érzelem és szellem, de a természet szépségével soha nem veheti fel a versenyt, ... mert minden szépnek kútforrása a *Természet!*

A *Természet* összességében és legapróbb részleteiben is az örökszép! A Teremtő – a Mindenség Ura és Istene – lelki képe a mindenség összessége által mutatkozik meg, ami *jelleme* és válik teremtményei által *széppé!*

Szép az Isten! –

Az állatvilág minden egyedének, az embernek is van szeme, amivel néz, de nem *lát!* A szem csupán eszköz a tájékozódáshoz, amivel a teremtett lény érzékelni képes a mozgást, a közelséget, a távolságot, a világosságot, sötétséget, amivel felismeri életfennmaradásához lényegesnek tartott jelenségeket, tárgyakat stb. Az emberi lény nagy tömegéhez képest csak igen kevés azok száma, akik szemük birtoklása ellenére *látni* is képesek! Nem is beszélve az örökszép látásáról!

A látás bennünk, lelkünkben jön létre! Látás képességünk milyensége a velünk született hajlamok, indulatok, vérmezsékletünk függvénye, amihez számtalan más körülmény járul, mint születésünk, neveltetésünk, tanulmányaink, műveltségünk, életkörülményeink, anyagi helyzetünk, egészségi állapotunk stb. azután az, amit életünk folyamán láttunk, hallottunk, olvastunk, tapasztaltunk, megfigyeltünk, éreztünk.

Ha mindezekben még vallásos eszme – a mi esetünkben a keresztény eszme – is társul, akkor az ember képessé válik a maga önző, élveteg anyagiasságán a transzcendentális világba emelkedni. Léleklátásával pedig mind a mikro-, mind a makrovilág észlelése segítségével érzékelni tudja a mindenség Urát, Istenét, aki nemcsak megalkotta ezt a világot, de harmóniát

teremtett. De nemcsak égen-földön teremtett harmóniát, hanem embernek sugalmazott írása által azoknak, akikbe tudatukon kívül is már beköltözött az Isten! –

Végső következtetés: Azért szép az Isten, mert jellem és harmónia!

Csiby Mihály

A világ szépségének felismerése feltámadás

Hogy ez a világ *így*, ahogy éppen az örök és változó mostban van, szép lenne, talán ez az a botrányos rejtett *üzenet*, amit a legnehezebb felfognunk. „Jézushoz viszonyítva az anarchisták is akadémikusok” (Pilinszky). A világ szépségének felismerése – maga is feltámadás – oly roppant nehézség, ami miatt joggal hihetjük, hogy Jézus *tényleg* a testének templomáról beszélt (Jn 2,21), és sejthetjük, miért. A szépség ugyanis evilági örökkévalóság, ami bennünk és az anyagban van ott. A szépség nem a világ igazságáról, hanem igaz mivoltáról „szól”.

A szépség tehát nem valami „esztétikus” dolog, hanem testvéri vágyakozás és a jézusi egység (vö. Jn 17,20–21) értelem és igazság eseménye, *a baráti dialógus feltárulkozása*. Hogy ez a *világ itt* szép lenne, mégiscsak, mert van, oly titok, amelynek megközelítésére csak a kapott szabadságunk (azaz az Atya és Fiú önvisszafogásának) gyakorlása: aszkézise mint rejtőzködő-bemutatott szeretet tehet képessé valamelyest.

A világ szépségének szeretete: szabad engedelmesség, örökös, képtelen igen és ámen, amit nem lehet azonban vágy nélkül kimondani, ahogyan erről Zozsima utolsó tanításai beszélnek A KARAMAZOV TESTVÉREK-ben. Erről a vágyról tanúskodik paradox módon a Zsidókhöz írt levél (10,31): „Félelmetes / rettenetes dolog az élő Isten kezébe esni.” Mi más volna a világ szépségének szeretete, mint az élő Istené, tehát Jézusé? Éhség: Istent kívánni és lemondani, ez a világ szépségének szeretetében nyilvánul meg. Feszültség van benne, öröm és tragikum örökös csakis igenlésre méltó közössége.

A várankozás a beleegyezés szabadságát újítja meg szüntelenül. A vágyakozó párbeszédet, vagyis a nászt és a menyegzőt, amiről Jézus példabeszédeiben többször szó esik. Oly végső dolog (eszkaton) ez, amely *itt van távol*.

Balassa Péter

Isten ragyogása darabokra esett szét

Hatalmas kincs van a művészekre bízva, ám sokuk valóban nem él belőle. A művész ahhoz kapott tehetséget, hogy meglássa a szépet – de csak azt a szépséget láthatja meg, amit Isten a világba teremtett. Ő meglátta és megmutatta – én meglátom és Istenhez emelkedem.

Pilinszkynek például gyönyörű szerelmes versei vannak, amelyek minden emberi kapcsolatra érvényesek – de végül is mintha mindig Istenről lenne szó. Természetesen Pilinszky élete sem mindenben követendő – de úgy tudom, ő legalább bűnbánó ember volt... A szentek közül ki nem volt az?

Úgy látszik, a bűnbeesett ember számára Isten ragyogása darabokra esett szét: külön van a jóság, a szépség, az igazság, a szentség. Ezek Krisztusban mind együtt vannak, s mi csak darabonként tudjuk összerakni a teljes képet. Megszóljuk, aki a szépség megszállottja, hogy a jóságban miért nem olyan nagy. De hallgatunk, ha valaki – aki ugyan jó szándékú ember a szépséget lábbal tiporja, és például giccset visz a templomba.

Barsi Balázs

Fölismeri apja szép arcát

Rembrandt: A tékozló fiú apja

Az arca maga a szelídség,
mint aki sokat szenvedett.
Hogy álmai ne keserítsék,
visszafogad egy gyermeket:

az elcsatangolt bűnbe-mocsokba,
eltékozolta örökét.

Az Apja nem tartotta fogva:
tegye, s úgy lássa be bűnét.

Ki a maga kárán tanul,
tér vissza Hozzá józanul,
s lesz hű fia önként örökre.

S fölismeri Apja szép arcát,
hogy az a szeretet, szabadság,
s nem vágyik csalfa örömökre.

Jánossy István

Akinek szívére ráfújt az Isten

Jaj, az Isten ráfújt a szívemre!
Aranyat fújt az Isten a szívemre!
Füstöt, aranyport, kövér ködöt.
Gödreibe tükását köpött.

S így virágzók én az Óshalálban,
így virágzunk egymás Mosolyában?
így virágzik a Mindenség bennem:
aranylángpont-haláltűzözönben.

Juhász Ferenc

Isteni szépségbe átváltozott Megfeszített

Isten uralmának a kiegészítő fogalma a bibliai szóhasználat szerint az Isten dicsősége. Ez az Isten gazdagságának kibontakozása, szépsége és szeretetreméltósága. Ennek az ember oldaláról nézve megfelel a csodálat, az imádás és a magasztalás, tehát a szabadság, mely hálában, élvezetben és a Szépben való gyönyörűségben nyilatkozik meg. Ennek megfelel az istenszeretet, és ez nemcsak morálisan, a felebaráti szeretetben nyilvánul meg, hanem esztétikusan is Isten előtti ünnepi játéokban.

Ha „Isten dicsősége” az Ószövetségben „szépnek” nevezhető, akkor bizonyára csak a vallásos Rilke Duinesei elégiáinak értelmében. „Mert ami szép, az nem más, mint a

félelmetesnek a kezdete, amelyet elhordozunk és megcsodálunk oly módon, hogy ez a csodálat higgadtan visszautasítja azt, hogy bennünket eltiporjon.”

Krisztus feltámadásának esztétikai jelentősége transzfigurációjában található. Ez a szó a latin nyelvből való, és nehezen fordítható le. Egyaránt jelent megdicsőülést és az átváltozást a szolgai formából megdicsőült ember alakjába (Fil 3,21). A feltámadott Krisztus ebben a kettős értelemben a megdicsőült Emberfia, és az isteni szépségbe átváltozott Megfeszített.

Jürgen Moltman

Az örök élet ragyogása

Keleti testvéreink szerint a jelenlegi nyugati liturgia túl szegényes: hiányzik a csend és a szó ritmusa, hiányzik a szép.

Vegyük komolyan ezt az ellenvetést. A szépség nem luxus, hanem „splendor vitae aeternae” (az örökélet ragyogása). Isten szép, nemcsak jó!

Kapellari Egon

Isten szépsége átsuhan

Annyi szépséget tudsz befogadni, amennyire nyitott a lelked Isten lelkének befogadására.

Isten „magába bolondít” teremtményeinek szépségén keresztül, de nem engedi, hogy bennük megragadjuk Őt. Talán azért van ez így, mert Isten szépsége csak átsuhan a teremtett világ dolgain, de nem állandósul bennük. Isten ismer bennünket, s tudja, hogy birtoklási vágyunk erősebb, mint az a hajlandóságunk, hogy a múlt dolgokban az Ő múlhatatlan szépségét szemléljük.

Szépsége azért illan el az önzőn megszerzett dolgokból, s tűnik el ezer formában más teremtett lényekben, hogy nyughatatlan lelkünket így „kifárasztva” végre eljuttasson minket arra a felismerésre, hogy mindig és mindenkor az Ő szépségét vegyük észre.

A szépség érzékeléséhez kellő látótávolságra van szükség. Lehet bár karnyújtásnyira tőlünk, a szépséget senki nem ragadhatja magához, mert a szépség sugárzás. Isten Lelkének megszentelő kisugárzása a teremtett világra.

A szépséget soha nem birtokolhatjuk teljesen, de mint eleven prizma, magunk is lehetünk sugárzásának továbbadói. Mi magunk olyan mértékben leszünk szépek, amilyen mértékben engedjük magunkon átáramlani Isten szeretetét.

Simon András

A szépség leleplezése

„Manapság nem elég szentnek lenni, olyan életszentségre van szükség, amelyet a jelen pillanat követel, új életszentségre, amelyhez hasonló régen nem volt...”

Az életszentség új típusa: felfakadás, leleményes teremtés. Megőrizve a kellő arányokat, mindent megtartva a maga fokán, csaknem – analóg értelemben! – a világegyetem és az emberi rendeltetés új kinyilatkoztatásáról van szó. Az igazság és a szépség részletes

leplezéséről van szó, amelyeket vastag por lepett be. Nagyobb zsenialitásra van szükségünk, mint Archimédésznek kellett a mechanika és a fizika feltalálásához.

Az új életszentség feltalálása csodálatosabb.”

Simone Weil

A dolgokat szeretni kell és a rokonszenv által mintegy azonosulni kell velük. S mivel a művész alkotása a végtelen Szépségre, a Létre nyit rá, mivel a remekműben valamiképp az Abszolútum revelálódik, azért érzünk áhítatot bizonyos műalkotások élvezésénél.

Nem okvetlenül szükséges az, hogy a költők, művészek kifejezetten megvallják a Létteljességet, Istent; vagy hogy vallásos, keresztény témát ábrázoljanak; törekvésükkel és alkotásaikkal önkéntelenül is az ősi és mindig új Szépségre utalnak és tevékenységükkel felvillantják a Teremtő arcát.

Szabó Ferenc S. J.

Miért kereslek a csillagokban?

Istenem, Teremtőm!
 Miért kereslek a csillagokban
 a mélyülő éjszakában
 mikor itt vagy közel a harmatban
 a hárslevél erezetében
 a leveli béka pislogó szemében
 szerelmesek gyengédségében
 anyák kínjában
 öröm- és fájdalomkönyvekben
 a szépségben, az irgalomban...

Szabó Ferenc S. J.

Fedezzük fel ezt a szépséget

Az ember méltósága abban van, hogy részt vehet Isten örömeiben, amelyik a természetben ilyen végemérhetetlen pompában jelenik meg. Vajon nem Isten félreértése és megtagadása az, ha az ember ebből az örömből kivonja magát, és ebben nem vesz részt? Isten legmélyebb megbántása mindig abban van, ha az ember az ő örömét elutasítja, melyet ő azért készített, hogy az ember öröme teljes legyen. Mutatis mutandis a királyi menyegzőről szóló példázat ide is vonatkozik.

El kell tehát indulnunk, hogy felfedezzük ezt a szépséget, hiszen az élet megszegyenítése lenne, ha bezárnánk az ablakot, amikor tavaszi fény ragyogása nyomán Isten ajándéka érkezik hozzánk. De ennél többről is szó van: levetett saruval kell közeledni, hogy az Isten szépségét a teremtés szépségében is felfedezzük. Igaza van Ch. Kingsleynek, amikor azt mondja: „Ne mulaszd el soha észrevenni a szépet.” A szépség Isten ujjlenyomata.

Az Isten szépsége abban ragadható meg, hogy örömét, fényét ránk árasztja. Így ismerhetjük őt fel éppen ebből az univerzumban, a természetben, abban a Krisztusban, akiben ez a szépség megjelent, hiszen Krisztus által áradt ránk az Isten örömet sugárzó lényege.

A szépség nem átmeneti tulajdonsága Istennek és a világnak, hanem végérvényes.

A morális egzisztencián túl az esztétikai egzisztenciának is vissza kell adni a megfelelő helyet. A hasznosság mellett, a teljesítmény mellett az élet értelme „öröm a hálában és hála az örömben”, amint élvezzük Isten és a természet szépségét.

Szathmáry Sándor

Megragadjunk valamit a szépségből

Művész, aki Isten világbarejtett szépségéből valamit felfedez, és műértő, aki felismeri, hogy amit a művész talált és megmutatott, az csakugyan szép. Aki az Isten szerint nem szépnek lelkendezik, nem művész és nem műértő, hanem kontár és sznob.

Minden műalkotás tehát emberi kísérlet, hogy megragadjunk valamit abból a szépségből és nagyszerűségéből, amit Isten teremtményeibe helyezett. Sőt nemcsak kísérlet, hanem mintegy hálaima is, hogy mi szemet, fület és kezet kaptunk, részesei lehettünk annak a szépségnek, amelyet az egyetlen Mester teremtett.

A szépet nem az emberek hozták létre szavazattöbbséggel, hanem Isten teremtette bele a világba. Ő nemcsak eget, hanem földet, s a földre természeti életet is teremtett; ebbe helyezte minket, őt érzékszervvel felruházva, hogy az ő világa szépségét megismerhessük és kezének munkáit dicsérelhessük.

Török István

Az örök Szépség

Szent Ágoston az Igazság, a Jóság és a Szépség titokzatos egységét a kereszténység Istenével azonosítja (Soliloquia 1,1,3). Azt állítja, hogy az ember alaptörekvései (az igazság keresése, a csillapíthatatlan boldogságvágy és az olthatatlan esztétikai szomjúság) Isten valóságára mutatnak: „Magadra irányítottál bennünket és nyugtalan a szívünk, míg meg nem nyugszik benned” (Confessiones 1,1,1). A lélek tudó-nemtudással ismeri törekvéseinek végcélját. Az igazság vonzásának engedő ember igazságról igazságra emelkedve juthat el a legfőbb igazsághoz, azaz Istenhez, akit valamiképpen már felemelkedése elején is ismer: az emberek „szeretik az igazságot, mert nem akarják megcsalásukat. S midőn a boldog életet szeretik, amely nem egyéb, mint az Igazság öröme, bizonynyal szeretik az Igazságot is. Nem szeretnék azonban, ha nem volna valami ismeretük róla emlékezetünkben” (Confessiones 10,23,33). Az ember ellenállhatatlan törekszik a boldogságra, és előzetes sejtése van a teljes boldogságról: „Nem boldog életre kívánkozik-e minden ember? Egyáltalán, akad-e ellenkezője?... Nem ragaszkodnának hozzá, ha nem volna róla valamelyest tudomásunk” (Confessiones 10,20,29). Minthogy e vágy evilági keretek közt sosem elégül ki hiánytalanul, nyilvánvaló, hogy az ember boldogságvágya a legfőbb jóra, azaz Istenre irányul (vö. De libero arbitrio 2,13,36).

A változó létezők szépségétől elszakadni tudó ember a befelé fordulásban felfedezheti, hogy lelkét az örök Szépség, Isten vonzza (vö. Confessiones 10,34,52). Arról a tényről, hogy az örök Szépségről a priori ismeretünk van, összehasonlító esztétikai ítéleteink tanúskodnak.

Isten felfoghatatlansága csupán azt jelenti, hogy fogalmi ismereteink soha nem ragadhatják meg Őt, az isteni lényegét tökéletesen.

Isten kimondhatatlansága csupán azt jelenti, hogy egyetlen név sem fejezi ki megfelelő módon Isten tökéletességét.

„Isten a nem unható bőséggel teljes Szépség” (Confessiones 2,10,18).

Turay Alfréd

„Semmi sem olyan szép, mint az Isten”

Joubert mondata. Anélkül, hogy bizonyosat tudna erről a szépségről, kereken kijelenti. S egy csapásra meggyőz bennünket; az alázatos gondolkodók örök jutalmaként Istenről tévedhetetlent állít, mert mielőtt fölbontotta volna, e titkot *elfogadta*, mielőtt részeire szedte volna, *átélte* s nem bírni akarta, hanem *fölfogni*.

Keresztény mivoltunk egyik gyöngesége, hogy Isten tulajdonságairól – szépségéről is – szinte kizárólag a templomban veszünk tudomást, falain kívül alig. Így mintegy kis körre zárjuk, holott minden föllelhető és föl nem lelhető téren *ott* van és *ilyen*, de legfőképpen az emberi szívben, ahol Isten országa „terül el”.

A világban jelen van Isten szépsége: hogyan?

Nem a világra aggatott cédulák figyelmeztetnek rá, mert aki állandóságát nem akarja dobra verni, rejtőzködik. Aki jelenlétét nem kürtöli szét, bent sugárzik; akinek örök ideje van, annak nincsen érdeke.

Hol van ez a szépség?

Mindenütt, ahol béke és békesség keletkezik. Ahol emberek között igazságot tesznek. Ahol a szeretet szállítja az emberi nyomorúság végtelen szaporaságát és a fájdalomban szünetet teremt. Ahol az ember valóban felszabadul testi-lelki nyúgei alól, ahol a széthúzás helyett beáll a megértés csendje. Isten szépségét az ember szeretete teszi sejtethetővé.

De ott van az emberi széthullásban is, mint ahogy ott volt a vértől iszamos feszületen is. Ott van elborulásainkban, a sötétség elviselésében. Ott van az ember elhagyatottságában, ha másképpen nem, hát utolsó kiáltásunkban – Jézus Krisztus példájára. Isten szépsége más, mint a porcelán tilimkós szépsége; Isten szépségében egységben van a mélység, amitől iszonyodni is tudunk, a kiüresedett szív és a túlcseresznyézett telítettség.

Az ember *valaki*. Szépsége igazolja, s látszik is valakinek s bizonyosan annak látszik, aki. Mégis szépségének nem a „kiszámítható” része igazán szép, hanem a „többi”, a valódi titka, az, hogy mindig több annál, amivel emberileg egyenlő. Ez a „többlet” a legállandóbb az emberi szépségében. Ismertnek látszik, de eléggé ki nem ismerhető, „kifigyelhető”, mégis meg nem ragadható; ami a száraz, eltékozolt, terméketlen, vagy „kárba vesztett” emberi arcon is, sőt talán ezeken él legmélyebben: az isteni hasonlóság lerombolhatatlan jegye...

Az ember szépsége e hasonlóság miatt mutat meg mindig valamit Isten szépségéből.

Ennyire félelmetes az igazi szép?

Igen, mert ennyire vagyunk mi igaztalanok, a szép pedig ennyire igaz. Ezért esünk üdvös istenfélelembe, ha megérint minket Isten szépsége.

Vasadi Péter

A teremtés egyetemes nyelve a szépség

A *világ*: a világban található mozgásból, a létezés változásaiból, a létezők esetlegességéből, a világ rendjéből és szépségéből kiindulva az ember megismerheti Istent, mint a világegyetem alkotóját és célját.

„Kérdezz rá a tenger szépségére, faggasd a táguló és szétterjedő levegő szépségét, kérdezd az ég szépségét... Kérdezzed a valós dolgokat! Ők mind válaszolnak neked: Lásd, mi szépek vagyunk. – Szépségük hitvallást hordoz. Szépek, de alávetettek a változásnak. Ki alkotta őket, ha nem az, aki maga a Szépség és nincs alávetve változásnak.”

Szent Ágoston

A Teremtő végtelen szépségét tükrözi vissza a teremtés szépsége. Szükséges, hogy az ember tiszteletét, értelmének és akaratának alárendelődését sugallja.

A dolgok Isten dicsőítésére vannak rendelve, amint ezt Assisi Ferenc megénekelte a Naphimnuszban. Ő ott szépnek mondja a Napot, a Holdat, a Vizet és egy másik kevésbé ismert himnuszában szépnek éneklé Isten.

A jó gyakorlásával együtt jár az ingyenes lelki öröm és az erkölcsi szépség. Hasonlóképpen az igazság magában hordozza a lelki szépség örömét és ragyogását. Az igazság önmagától szép.

Mielőtt az igazság szavaival Isten kinyilatkoztatta volna önmagát az embernek, a teremtés egyetemes nyelvén, igéjének, bölcsességének művén keresztül nyilatkoztatta ki önmagát: a világegyetem rendje és harmóniája ez – mely feltárul a gyermek és a tudós előtt egyaránt – „mert a teremtmények nagyságából és szépségéből összehasonlítás útján meg lehet ismerni a Teremtőjüket” (Bölcs 13,5).

A szépművészet, de legfőképpen a szakrális művészet, jellegénél fogva arra törekszik, hogy az emberi művekben valamilyen módon kifejezze Isten mérhetetlen szépségét, és annál inkább dicséretének és dicsőségének növelésére szenteli magát, mivel nincs más szándéka, mint hogy lehető legtöbbel járuljon hozzá az emberi lelkek Isten felé fordításához.

A Katolikus Egyház Katekizmusa

Kérem...

e könyv olvasóját az *Antológia* végén, folytassa saját gondolataival, imáival, vagy olvasmányaiban megtalált Isten szépségére vonatkozó írásokkal, – tessék: üres lapok, írja tele...

A kötet szerzői

- Platon* (Kr. e. 427–347): görög filozófus.
- Szent Ágoston* (354–130): egyházatya, Hippó püspöke.
- Boethius* (440–524): római államférfi, filozófus.
- Dionüsziosz Areopagitesz* (V. század): görög egyháztanító.
- Johannes Scotus Eruiugena* (810–877): ír származású filozófus.
- Damjáni Szent Péter* (1007–1082): remete, bíboros, író.
- Hugo de Sancto Victore* (1096–1141): az első viktoriánus misztikus. Teológus, filozófus.
- Assisi Szent Ferenc* (1182/1226): a ferences rend alapítója. A legjézusibb keresztény.
- Aquinói Szent Tamás* (1225–1274): itáliai skolasztikus teológus, „doktor angelicus” néven ismert.
- Szent Bonaventura* (1221–1274): olasz ferences rendi teológus és bíboros.
- Strassburgi Ulrich* (†1277): dominikánus szerzetes.
- Hackeborni Mechtild* (1241–1299): bencés apáca, a bensőséges misztika képviselője.
- Nagy Szent Gertrúd* (1256–1302): a német misztika nagy hatású képviselője, bencés apátnő.
- Folignói Angela* (1248–1309): olasz misztikus. írástudatlan lévén Arnaldo ferences testvér jegyezte le tanítását, élményeit.
- Ramon Llull* (1232–1316): katalán bölcselő és misztikus.
- Dante* (1265–1325): nagy olasz költő.
- Boldog Suso Henrik* (1295–1366): német misztikus.
- Norwichi Julianna* (1342–1423): világi angol nő, remete.
- Nagy Szent Teréz* (1515–1582): spanyol szent és misztikus.
- Keresztes Szent János* (1541–1591): spanyol, karmelita szerzetes, misztikus.
- Pázmány Péter* (1570–1637): Esztergom érseke, bíboros, a magyar nyelv egyik „atyja”.
- Angelus Silesius* (1624–1677): német misztikus költő.
- E. G. White* (1720–1793): angol, Oxfordban egyetemi tanár.
- Beethoven* (1770–1827): német zeneszerző.
- Walt Whitman* (1819–1892): amerikai költő.
- Lucie Chistine* (1844–1908): francia hölgy, többgyermekes édesanya, századunk egyik misztikusa.
- Rilke* (1875–1926): korának legeredetibb osztrák költője.
- Prohászka Ottokár* (1858–1927): Székesfehérvár püspöke. Beszédei, írásai jelentősen alakították a magyar katolikus egyház lelkiségét.
- Tóth Tihamér* (1889–1939): veszprémi püspök, kiváló szónok.
- Simone Weil* (1909–1943): francia filozófus, misztikus, író.
- Reményik Sándor* (1890–1941): az erdélyi magyar irodalom Baumgarten-díjas költője.
- Saint-Exupéry* (1900–1941): francia író, pilóta.
- Maurice Baring* (1874–1945): angol író, költő.
- Hopkins, Gerard Manley* (1861–1947): jezsuita, költő.
- Maeterlinck* (1862–1949): Nobel-díjas belga író.
- Benedetto Croce* (1866–1952): olasz filozófus, történész és kritikus.
- Schütz Antal* (1880–1953): piarista szerzetes, a dogmatika professzora, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.
- Teilhard de Chardin* (1881–1955): francia, jezsuita szerzetes, őslénykutató, filozófus, misztikus.
- Giovanni Papini* (1881–1956): olasz költő, író, esszéista.
- Harsányi Lajos* (1883–1959): katolikus pap, költő.

- Henri Morice* (1884–1959): francia katolikus pap, kanonok, bölcsészettudományi és természettudományi doktor.
- C. G. Jung* (1875–1961): svájci pszichiáter.
- Sík Sándor* (1889–1963): piarista szerzetes, író, költő.
- Martin Buber* (1878–1965): zsidó teológus, Jeruzsálemben a vallástörténet professzora.
- Karl Barth* (1886–1968): svájci protestáns teológus. Jelentős szerepet játszott a német református egyház életében.
- Thomas Merton* (1915–1968): író, költő, esszéíró. Előbb trappista, majd ciszterci szerzetes.
- Hamvas Béla* (1897–1968): író, filozófus.
- Romano Guardini* (1885–1968): századunk jól ismert német teológusa.
- Fekete István* (1900–1970): József Attila-díjas író.
- Rónay György* (1913–1970): költő, író, műfordító. Évtizedeken át a *Vigilia* szerkesztője, főszerkesztője.
- Jacques Maritain* (1882–1973): neotomista filozófus.
- Dienes Valéria* (1878–1978): filozófus, táncteoritikus, műfordító.
- Pilinszky János* (1921–1981): költő, író.
- Zelk Zoltán* (1906–1981): költő, író.
- Palánkay Gausz Tibor* (1907–1982): jezsuita, író.
- Pusztai Sándor* (1911–1983): katolikus pap, költő.
- Kardos Klára* (1920–1984): író, fordító, szerkesztő.
- Karl Rahner* (1904–1984): német, jezsuita szerzetes, századunk egyik legjelentősebb teológusa.
- Pierre Emmanuel* (1916–1984): francia költő.
- Belon Gellért* (1911–1987): katolikus püspök. Egyházi író.
- Hans Urs von Balthasar* (1905–1988): német, bíboros, teológus, korunk egyik legműveltebb embere.
- Nemes Nagy Ágnes* (1922–1991): költő, műfordító, esszéíró.
- M. Schmaus* (1897–1994): német teológus.
- Gál Ferenc* (1915–1998): teológus.
- Csanád Béla* (1926–1996): katolikus pap, teológiai tanár, költő, műfordító.
- Jörg Zink* (1922–) német evangélikus teológus.
- Czakó Gábor* (1942–): író, szerkesztő, drámaíró.
- Csiby Mihály* (1922–): festőművész, egyházművész. Természettudományos könyvek illusztrátora.
- Balassa Péter* (1947–): esztéta.
- Barsi Balázs* (1946–): teológus, író.
- Jánossy István* (1919–): író, költő.
- Juhász Ferenc* (1928–): költő.
- Jurgen Moltmann* (1926–): református teológus.
- Egon Kapellari* (1936–) osztrák püspök.
- Simon András* (1958–): szabadúszó grafikusművész.
- Szabó Ferenc S. J.* (1931–): jezsuita szerzetes, teológus, költő, irodalomtörténész.
- Szathmáry Sándor* (1930–): református teológus. A Református Zsinati Iroda kutató professzora.
- Török István* (1932–): a Debreceni Református Teológiai Akadémia professzora.
- Turay Alfréd* (1944–): teológiai tanár, filozófus. A Vatikáni Nemhívók Titkárságának tagja.
- Vasadi Péter* (1926–): költő, író.

A könyv antológia előtti részében a versformájú imádságok szerzője is Mácz István.

Névmutató

- Ágoston, Szent, 32, 78
Angelus Silesius, 43
Aquinói Szent Tamás, 37
Balassa Péter, 73
Balthasar, Hans Urs, 68
Baring, Maurice, 52
Barsi Balázs, 73
Barth, Karl, 61
Beethoven, 44
Belon Gellért, 68
Boethius, 33
Bonaventura, Szent, 37
Buber, Martin, 60
Croce, Benedetto, 53
Csanád Béla, 70
Csiby Mihály, 72
Czakó Gábor, 72
Damjáni Szent Péter, 34
Dante, 39
Dienes Valéria, 64
Dionüsziosz Areopagitész, 33
Emmanuel, Pierre, 67
Fekete István, 63
Ferenc, Assisi Szent, 35, 36
Folignói Szent Angéla, 38
Gál Ferenc, 70
Gertrúd, Szent, 38
Guardini, Romano, 62
Hackeborni Mechtild, 38
Hamvas Béla, 61
Harsányi Lajos, 56
Hopkins, Gerald Manley, 52
Hugo, de Sancto Victore, 35
Ismeretlen költő, 40
János, Keresztes Szent, 42
Jánossy István, 74
Johannes, Scotus Eriugena, 34
Juhász Ferenc, 74
Jung, C. G., 58
Kapellari Egon, 75
Kardos Klára, 66
Llull, Ramon, 39
Lucie Christine, 44
Maeterlinck, 52
Maritain, Jacques, 63
Merton, Thomas, 61
Moltman, Jürgen, 74
Morice, Henri, 56
Nemes Nagy Ágnes, 69
Norwichi Julianna, 41
Palánkay Gausz Tibor, 65
Papini, Giovanni, 56
Pázmány Péter, 43
Perlaky Lajos, 57
Pilinszky János, 65
Platon, 31
Prohászka Ottokár, 46, 47
Pusztas Sándor, 66
Rahner, Karl, 67
Reményik Sándor, 51
Rilke, 46
Rónay György, 63
Saint-Exupéry, 51
Schütz Antal, 53
Shmaus, 57
Sík Sándor, 58
Simon András, 75
Strassburgi Ulrich, 37
Susó Henrik, 40
Szabó Ferenc, 76
Szathmáry Sándor, 76
Teilhard de Chardin, 55
Teréz, Nagy Szent, 41
Török István, 77
Tóth Tihamér, 49
Turay Alfréd, 77
Vasadi Péter, 78
Walter, Silja, 71
Weil, Simone, 50, 75
White, E. G., 44
Whitman, Walt, 44
Zelk Zoltán, 65
Zink, Jörg, 71

Főbb források

- Aquinói Szent Tamás: Summa Theologiae (Telon K. 1994)
- Balthasar, Hans Urs von: Válogatás a teológus műveiből (Róma, 1983)
- Belon Gellért: Imádkozzál (Szent István Társulat, 1988)
- Biblia (Szent István Társulat, Bp., 1992)
- Boethius: A filozófia vigasztalása (Európa K., 1979)
- Buber, Martin: Én és Te (Európa K., 1991)
- Chardin, Teilhard de: Út az Omega felé (Szent István Társulat, 1980)
- Croce, Benedetto: Esztétika (Rényi Károly kiadása, Bp., 1910)
- Csanád Béla: Pacsirta szállj! (Szent István Társulat, 1967)
- Vasárnapról vasárnapra „B” év (Jel K., Bp., 1997)
- Dante: Összes művei (Magyar Helikon, 1962)
- Dienes Valéria: Hajnalvárás (Szent István Társulat, 1983)
- Farkasfalvy Dénes: Rilke nyomában (Szent István Társulat, 1990)
- Gál Ferenc: Az örök élet reménye (Szent István Társulat, 1974)
- Dogmatika (Szent István Társulat, 1990)
- Guardini, Romano: Az élő Isten (Jel K., 1996)
- György Attila: Istenem téged kereslek (Szerzői kiadás, 1990)
- Harsányi Lajos: Fegyverletétel (Szent István Társulat, 1990)
- Hamvas Béla: Scientia sacra (Magvető K., 1988)
- Anthologia humana (Életünk K., 1990)
- Babérliget. Hexakümion (Életünk K., 1993)
- Scientia sacra III. k. (Medio K., 1996)
- Heisenberg, Werner: A rész és az egész (Gondolat, 1975)
- Jánossy István: Helyben járó Odüsszeusz (Magvető K., 1994)
- Jung, C. G.: Gondolatok a vallásról és a kereszténységről (Kossuth K., 1996)
- Jézusról nevezett Szent Teréz élete (Egyházi K., Szombathely, 1914)
- A Katolikus Egyház Katekizmusa (Szent István Társulat, 1994)
- Kardos Klára: A teremtő dicsérete (Bécs, 1985)
- Kovács–Szathmáry: Örömnaptár (Református Zsinati Iroda, 1994)
- Reménységnapotár (Református Zsinati Iroda, 1996)
- Lelotte, Fernand, S. J.: A XX. század konvertitái (Ecclesia, 1986)
- Maeterlinck: Szegények kincse (Révai K., 1912)
- Merton, Thomas: A csend szava (Szent István Társulat, 1983)
- Moltman–Szathmáry: Kincs a szántóföldben (Református Zsinati Iroda, 1996)
- Morice–Nagy László: Jézus élete (Korda Nyomda, 1932)
- Nemes Nagy Ágnes: Lovak és angyalok (Magvető K., 1969)
- Palánkay Gausz Tibor, S. J.: Egységünk a Szentháromsággal (Szent Gellért K., 1993)
- Papini: Krisztus története (Révai K.)
- Pázmány Péter munkái (Franklin T. K., 1904)
- Perlaky Lajos: A szív filozófiája (Pantheon K., 1942)
- Pilinszky János: Naplók, töredékek (Osiris K., 1995)
- Prohászka Ottokár összegyűjtött munkái (Szent István Társulat, 1929)
- Puskely Mária: Ezer év misztikája (Szent Gellért K., 1990)
- Pusztta Sándor: A fények rézsút esnek (Ecclesia K., 1976)
- Cinkenym (Magvető K., 1981)
- A tű foka (Magvető K., 1983)

- Rahner, Karl: Teológiai kieszótár (Szent István Társulat, 1980)
- Redl Károly: Az égi és a földi szép (Gondolat K., 1988)
- Reményik Sándor: Isten közelében (Unikornis K., 1991)
- Schütz Antal: Dogmatika (Szent István Társulat, 1936)
- Krisztus (Szent István Társulat, 1944)
- Schütz, Christian: A Katolikus Szellemiség Lexikona (Szent István Társulat., 1993)
- Sík Sándor: Áldás (Szent István Társulat, 1963)
- Esztétika (Szent István Társulat, 1942)
- Himnuszok könyve (Helikon K., 1989)
- Sík Sándor–Juhász Vilmos: A szeretet berviáriuma (Orpheus K., 1991)
- Simon András: Szeretközében (Szegletkő K., 1996)
- Szabó Ferenc, S. J.: Arcod keresem (Róma, 1988)
- Jegyzetfüzet (Új Mandátum K., 1994)
- Tóth Tihamér: Hiszek egy Istenben – Miatyánk (Szent István Társulat, 1934)
- Turay Alfréd: Istent kereső filozófusok (Szent István Társulat, 1990)
- Vasadi Péter: Tűzjel (Szent István Társulat, 1978)
- Csoportkép (Kortárs K., 1998)
- Weil, Simone: Ami személyes és ami szent (Vigilia K., 1983)